

ØSTSJÆLLANDS MUSEUM
ÅRSBERETNING 2012

FORORD

Året 2012 har været et mærkeår.

I 2012 iværksatte Kulturstyrelsen en stor satsning for bevaring af den danske koldkrigshistories fysiske monumenter. Som et led i denne satsning gennemførte Kulturstyrelsen den første danske fredning, og valget faldt på Stevnfort. Denne store ære vil have betydning for fortets bevaring fremover, og det var med stor stolthed og lettelse, at vi modtog beskeden. Vi har i mange år arbejdet for at sikre fortet for eftertiden, så fortets store potentiale udnyttes til at formidle denne nære del af vores fælles historie. Ved offentliggørelsen af fredningen kaldte Kulturstyrelsens direktør museets formidling for fremragende, og med fredningen har vi en endnu bedre basis for at fortsætte dette arbejde.

2012 blev også året, hvor Stevns Klint blev samlet som en destination og derved kom et skridt nærmere udviklingen af en lokalitet, som er værdig til UNESCO Verdensarv. Med generøs støtte fra Nordea-fonden blev det store formidlingsprojekt Stevns Klint+ rullet ud, så Stevns Klints besøgende mødes af en gennemarbejdet skiltning suppleret med en nyskabende digital formidling, der er tilpasset klintens særlige vilkår. Hele projektet er blevet til i et samarbejde med Stevns Kommune og de mange aktører langs klinten. I sådan et projekt må der indgås mange kompromisser, så alle kan acceptere resultatet, men på grund af en stor velvillighed fra alle involverede, er det lykkedes at skabe et helstøbt projekt med fokus på, at gæster ved Stevns Klint får en god oplevelse. Det store formidlingsprojekt blev indviet ved en festlig åbning ved kulturminister Uffe Elbæk og med taler af Stevns Kommunes borgmester Poul Arne Nielsen, Nordea-fondens direktør Mogens Hugo og museets bestyrelsesformand Jens Carl Jørgensen. Kulturministeren kaldte ved den lejlighed projektet for et kulturelt frontløberprojekt og en rollemodel for hele landet. Det er store ord, som forpligter i det vigtige arbejde med at sikre Stevns Klint en plads på UNESCOs liste over verdensarv.

På Geomuseum Faxe var årets største begivenhed, at amatørgeolog Alice Rasmussen efter indstilling fra museet modtog den største internationale anerkendelse for amatørgeologer, Mary Anning Award. Prisen uddeles af The Paleontological Association til personer, som har gjort en enestående indsats for geologi. Overrækkelsen skete i Dublin i december. Prisen har vakt stor national opmærksomhed og er ikke blot en hæder til Alice Rasmussen og hendes store indsats, men også for amatørgeologer og ikke mindst kaster det offentlig glans over et ofte overset felt. Vi er utrolig stolte af at have været en del af dette, og det har været en god anledning til at hædre Alice Rasmussen ikke blot for sit geologiske arbejde, men også for sit arbejde for at skabe et nyt museum i Faxe.

Endnu en pris til en af museets meget aktive frivillige blev uddelt i 2012, hvor Hans Verner Poulsen efter indstilling fra museet modtog Stevnprisen af Stevns Kommune som anerkendelse for sit mangeårige arbejde for Stevnfort. Hans Verner Poulsen står som et symbol på den afgørende indsats ydet af frivillige fra tiden omkring Stevnforts lukning i 2000 og frem til i dag, både som vidensressourcer, som aktive i den enorme opgave med at renovere fortet og som del af Støtteforeningen til Koldkrigsmuseum Stevnfort. Prisen er med andre ord en stor hæder til den vedholdende og uegennyttige indsats, som danner en væsentlig baggrund for fredningen af Stevnfort.

Året blev således et mærkeår med mange spektakulære begivenheder, men også bag kulisserne er 2012 et mærkeår.

Museet tog i 2012 fat på en opgave, som har været påtrængende, siden museet blev statsanerkendt, nemlig den enorme opgave med at gennemgå hele museets kulturhistoriske samling. Opgaven er enorm, men nødvendig. Før museet blev statsanerkendt, blev der indsamlet genstande med henblik på at sikre, at mest muligt blev bevaret. I dag kan vi se, at nogle af de indsamlede genstande er i så dårlig stand, at det vil koste et tocifret millionbeløb blot at stabilisere dem, så de ikke smuldrer bort. En stor indsats for at sikre bevaring af den lokale kulturarv er derfor nødvendig, og vi har afsat flere årsværk til opgaven. Mange tusinde genstande gennemgås nu omhyggeligt én for én samtidig med, at den lovpligtige registrering kontrolleres. Når dette arbejde er afsluttet i 2014, har vi en samling, som lever op til museumslovens krav, og som vi har mulighed for at bevare for eftertiden.

Også museets formidling har været under udvikling i 2012. Takket være en stor bevilling fra Augustinus Fonden udvikles nu kvalitetstilbud til skoler med udgangspunkt i Koldkrigsmuseum Stevnfort. I januar kunne

et nyt skolelokale indvies sammen med undervisningstilbud rettet mod grundskolens mellemtrin. Skolernes søgning til Koldkrigsmuseum Stevnstort er i stigning, og arbejdet med udviklingen fortsætter i 2013.

En lang række andre områder har haft særlig fokus i 2012, herunder museets engagement i det nationale arbejde med revision af museumsloven, kortlægning af Den Kolde Krigs bygningsarv og den geologiske forskning. Samtidig har arbejdet med verdensarv været i centrum, ligesom det daglige fokus på at sikre, at museets gæster får den bedst mulige museumsoplevelse, har optaget museets medarbejdere. Det gælder alt fra gæstens første telefonopringning til museet med spørgsmål, over den velklippede plæne og pæne omgivelser, når de ankommer, til den venlige kustode og den blændende omviser.

Det mest skelsættende for 2012 har nok været dialogen med tilskudskommunerne omkring museets økonomiske situation. Det har i årevis været klart, at museet ikke har kunnet opretholde et niveau, som lever op til nutidens krav til museumsdrift. Dette problem drøftes nu konstruktivt med de to tilskudskommuner, og det lover godt for, at museet også i fremtiden kan arbejde for den særlige natur- og kulturarv til glæde for Stevns og Faxe kommuner.

Jeg vil gerne takke alle medarbejdere, bestyrelse, frivillige, tilskudsydere og samarbejdspartnere for året 2012. Det har været et godt år. Et mærkeår med både fester og hårdt arbejde, men også et år, som forpligter for det fremtidige arbejde. Vi glæder os til det fortsatte samarbejde.

13. FEBRUAR 2013

TOVE DAMHOLT
MUSEUMSDIREKTØR

Indhold

FORORD	ii
1. ARBEJDSGRUNDLAG OG FORMÅL	vi
1.1 FORMÅL.....	vi
1.2 ANSVARSOMRÅDE	vi
1.3 ARBEJDSPLAN	vi
1.4 TILSKUD	vii
1.5 SAMARBEJDE	viii
2. SAMLINGEN.....	xi
2.1 INDSAMLING.....	xi
2.2 REGISTRERING	xiii
2.3 UDLÅN	xiv
3. KONSERVERING, MAGASIN OG BEVARING	xv
3.1 KONSERVERING	xv
3.2 MAGASIN.....	xv
3.3 BEVARING STEVNSFORT.....	xv
3.4 DEN KOLDE KRIGS BYGNINGSARV.....	xv
3.5 STEVNS KLINT SOM KANDIDAT TIL UNESCO VERDENSARV.....	xvi
3.6 KULTUR- OG NATURFORVALTNING	xvi
4. FORSKNING OG UNDERSØGELSER	xix
4.1 UNDERSØGELSER OG FORSKNING - NATURHISTORIE	xix
4.2 UNDERSØGELSER OG FORSKNING – DEN KOLDE KRIG	xix
4.3 UNDERSØGELSER OG FORSKNING – KALKENS KULTURHISTORIE	xx
5.0 FORMIDLING.....	xxi
5.1 SAMLEDE BESØGSTAL.....	xxi
5.2 SKOLETJENESTE	xxii
5.3 FORMIDLING KOLDKRIGSMUSEUM STEVNSFORT	xxiii
5.4 FORMIDLING GEOMUSEUM FAXE	xxv
5.5 FORMIDLING STEVNS KLINT	xxvii
5.6 FORMIDLING LL. HEDDINGE RYTTERSKOLE	xxx
5.7 FORMIDLING HASLEV MUSEUM	xxx
5.8 FORMIDLING ANDRE STEDER.....	xxxii
5.9 ELEKTRONISK FORMIDLING – STEVNS KLINT+	xxxii
5.10 PUBLIKATIONER	xxxiv

5.11 MARKEDSFØRING	xxxvi
5.12 HJEMMESIDE	xi
6. BYGNINGER OG UDENDØRSAREALER.....	xli
6.1 BYGNINGER – ØSTSJÆLLANDS MUSEUM/STEVNS MUSEUM	xli
6.2 BYGNINGER – GEOMUSEUM FAXE.....	xli
6.3 BYGNINGER – KOLDKRIGSMUSEUM STESVNSFORT.....	xli
6.4 BYGNINGER – HASLEV MUSEUM	xlii
6.5 BYGNINGER – RASMUS SVENDSENS SKOLE.....	xlii
6.6 BYGNINGER – LL. HEDDINGE RYTTERSKOLE	xliii
6.7 BYGNINGER – MANDEHOVED/STEVNS NATURCENTER.....	xliii
7. INVENTAR OG MATERIEL.....	xliv
8. ORGANISATION	xlvi
9. PERSONALE	xlvii
9.1 PERSONALEOVERSIGT.....	xlvii
9.2 FRIVILLIGE	xlviii
9.3 ARBEJDSMILJØ.....	xlix
9.4 KURSER / SEMINARER / ÅRSMØDER / KONFERENCER	l
9.5 MEDLEMSKAB AF BESTYRELSER M.V.	li

1. ARBEJDSGRUNDLAG OG FORMÅL

Østsjællands Museum er en selvejende institution. Museet er et statsanerkendt naturhistorisk og kulturhistorisk museum efter museumslovens § 15.

1.1 FORMÅL

Museet skal gennem indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling inden for sit ansvarsområde virke for sikringen af Danmarks natur- og kulturarv og belyse:

- forandring, variation og kontinuitet i menneskers livsvilkår indenfor nyere tids kulturhistorie
- naturen, dens udvikling, nutidige miljø og samspillet med mennesket

Museet skal gøre samlingerne tilgængelige for offentligheden og stille dem til rådighed for forskningen samt udbrede kendskabet til resultatet af såvel museets egen forskning som anden forskning baseret på museets samlinger.

1.2 ANSVARSOMRÅDE

Museet har kulturhistorisk ansvarsområde i Stevns og Faxe kommuner og naturhistorisk ansvarsområde i Stevns, Faxe, Vordingborg, Køge, Solrød og Greve kommuner.

1.3 ARBEJDSPLAN

Museet arbejder efter en 4-årig arbejdsplan udarbejdet for perioden 2011-14 i overensstemmelse med retningslinjer fra Kulturstyrelsen. Arbejdsplanen opstiller strategi og milepæle for museets lovfæstede virkeområder.

Af museets arbejdsplan fremgår museets mission:

Østsjællands Museum driver og udvikler museumsvirksomhed med lokalt udgangspunkt i relevant lokalt, nationalt og internationalt perspektiv.

Museets virksomhed tager udgangspunkt i natur- og kulturhistorien i Stevns og Faxe kommuner og tillige naturhistorien i Vordingborg, Køge, Solrød og Greve kommuner.

Museumsvirksomheden har baggrund i indsamling, dokumentation og bevaring af vidnesbyrd indenfor museets kerneområder: kalkens geologi, kalkens kulturhistorie og Den Kolde Krig tillige med den almene lokale natur og nyere tids kulturhistorie med henblik på at bevare natur- og kulturarv og på at fastholde, skabe og formidle viden.

Museet vision er vores mål for fremtiden:

Museet skaber forundring over og nyt perspektiv på livet og historien for alle gennem forskningsbaserede historier fortalt levende og vedkommende med udgangspunkt i autentiske lokaliteter.

Museet skaber, faciliterer og fastholder viden om den særegne lokale natur- og kulturarv i nationalt og internationalt perspektiv i formaliserede samarbejder med relevante museer og forskningsinstitutioner.

Museet indgår aktivt i videnscentre omkring museets tre lokalitetsbestemte satsningsområder:

- Kalkens geologi
- Den Kolde Krig
- Kalkens kulturhistorie

Museet er kendt for høj kvalitet indenfor de museumsfaglige arbejdsområder og for at arbejde målrettet, innovativt og med entusiasme.

Museet danner videnskabelig og formidlingsmæssig basis for Stevns Klint som UNESCO Verdensarv.

Arbejdsplanen kan ses som en direkte fortsættelse af museets stramme prioritering i den seneste planperiode, hvor museet har undergået en målrettet specialisering og en betydelig forsknings- og formidlingsmæssig opkvalificering. Museet er således rustet til et målrettet og specialiseret arbejde med afsæt i egnens særegne natur- og kulturhistorie i lokalt, nationalt og internationalt perspektiv.

I arbejdsplanen tager museets aktivitet udgangspunkt i områdets autentiske lokaliteter, og fokuserer på de tre kerneområder, der alle rummer et nationalt og/eller internationalt perspektiv: Kalkens geologi (kandidat til UNESCO verdensarv), Kalkens kulturhistorie samt Den Kolde Krig med udgangspunkt i Stevnsfort.

Museets direktion og inspektører har i 2012 gennemført en evaluering og justering af arbejdsplanen som baggrund for prioritering af museets indsats i 2013. Museumsarbejdet vil være stramt prioriteret med udgangspunkt i indsamling, dokumentation og bevaring af vidnesbyrd inden for de tre kerneområder tillige med det generelle ansvarsområde med lokal natur- og kulturhistorie for at sikre bevaring af natur- og kulturarv og fastholde, skabe og ikke mindst formidle viden.

Fortsat, styrket og udvidet samarbejde og arbejdsdeling er nøglebetingelser for at nå visionens mål. Dette gælder samarbejdet med universiteter, hovedmuseer og andre museer i Danmark og udlandet, undervisningsinstitutioner herunder skoler, kommunernes forvaltninger tillige med lokale frivilligorganisationer, turistorganisationer og erhvervslivet. Museet vil løbende vurdere, hvorvidt museet indenfor andre organisatoriske sammenhænge bedre kan opfylde sine museumsfaglige visioner.

1.4 TILSKUD

Ordinære tilskud

Østsjællands Museum modtog i 2012 statstilskud samt overførte tidligere amtstilskud fra Staten og kommunale tilskud fra Stevns og Faxe kommuner. De kommunale tilskud følger en samdriftsaftale med allonge. Ifølge Kulturstyrelsen ligger de kommunale tilskud pr. indbygger under landsgennemsnittet.

Østsjællands Museum har indledt en dialog med de to tilskudskommuner vedrørende museets vanskelige økonomiske situation. Museet har i den forbindelse haft en meget konstruktiv proces med forvaltningerne i de to kommuner og har haft foretræde for de to kulturudvalg, hvor de ordinære tilskud blev drøftet. De to udvalg har aftalt at mødes igen i foråret 2013.

Ekstraordinære tilskud

Østsjællands Museum har i 2012 modtaget en lang række tilsagn om ekstraordinære tilskud. Disse generøse tilskud gør det muligt for museet at udføre en lang række væsentlige opgaver, som ikke kan løses inden for museets ordinære budget. Projekterne er beskrevet i følgende afsnit:

Nordea-fonden har givet tilsagn om støtte på kr. 6 mio. til formidlingsprojektet Stevns Klint+. Projektet startede 1. september 2010, og den sidste del af projektet afsluttes i 2013.

Augustinus Fonden har givet tilsagn om støtte på kr. 3,75 mio. til skoletjeneste på Koldkrigsmuseum Stevnsfort samt flerfaglige lejrskoletilbud. Projektet startede i 2011 og forløber over to år.

Fra Kulturstyrelsens Erhvervssum er modtaget kr. 290.000 til indkøb af fossilsamling fra Stevns Klint.

Fra Stevns Brands Fond er modtaget kr. 50.000 til indkøb af fossilsamling fra Stevns Klint.

Friluftsrådet støtter Naturvejleder Faxe med 220.000 i løntilskud i perioden 2010-2012. Projektet er treårigt og oprettet samt finansieret i et samarbejde mellem Østsjælland Museum, Friluftsrådet og Faxe Kommunes forvaltninger for kultur-, natur- og skoleområdet. Naturvejlederen er ansat ved Østsjælland Museum og har kontor på Geomuseum Faxe.

Fra Friluftsrådet er modtaget tilsagn om løntilskud til "Naturvejleder Faxe". Tilskuddet lyder på i alt 660.000 kr. fordelt over årene 2013, 2014 og 2015.

Fra Stevns Kommune er modtaget støtte til udgivelse af fotobog om Stevns Klint på kr. 125.000.

Fra LAG Stevns er modtaget forhåndstilsagn om tilskud kr. 69.000 til fotobog om Stevns Klint.

Fra SEAS-NVE er modtaget tilsagn om støtte i form af etablering af højhastighedsinternetforbindelser til Stevns Museum og Koldkrigsmuseum Stevnfort. Værdien af støtten svarer til ca. 125.000 kr.

Fra Kulturstyrelsen er modtaget 45.000 kr. til dækning af personaleomkostninger ved museets deltagelse i styrelsens kortlægning og udpeging af anlæg fra Den Kolde Krig.

Geologisk Museums Støttefond har bevilliget 20.000 kroner til trykningen af en tysk udgave af Claus Heinbergs bog "Livet i Kridthavet".

Fra Kulturstyrelsens Hastesum er modtaget 34.000 kroner til dækning af en registrering af Farvandsvæsenets kystudkigshytte ved Stevns Fyr.

Museet fik i december 2011 bevilget i alt 376.000 kr. fra Kulturarvsstyrelsens Rådighedssum til gennemførelse af projektet "Bombesikker - Byggeri til den ultimative konfrontation. En undersøgelse af byggeri i Danmark fra Den Kolde Krig med henblik på beskyttelse mod atomangreb". Projektet udføres af overinspektør, Thomas Tram Pedersen.

Fra Kulturarvsstyrelsens Rådighedssums er modtaget tilsagn om bevilling kr. 204.000 til projektet "Hvirveldyr i Danientiden". Projektet udføres af museumsinspektør Jesper Milàn og assisteres af geolog Jan S. Adolfsen. Projektet startede i 2012 og afsluttes i 2013.

Fra Kulturarvsstyrelsens Rådighedssum er modtaget tilsagn om bevilling på kr. 186.644 til projektet "Kridtfossiler fra Stevns Klint". Det er et samarbejdsprojekt mellem Østsjælland Museum, Institut for Geologi og Geografi og Statens Naturhistoriske Museum af Anne Mehlin Sørensen. Projektet gennemføres i 2013.

Geologisk Museums Støttefond har bevilliget kr. 15.000 til udgivelse af bogen "Livet i Kridthavet" af Claus Heinberg.

Fra Historisk Atlas er modtaget tilsagn om kr. 43.333 til udarbejdelse af indhold.

Nordea-fonden har tildelt Naturvejleder Faxe et beløb på 5.000 kr. til brug for indkøb af grej til især de børnearrangementer, der bliver afholdt på naturområder i Faxe Kommune. Projektet gennemføres i 2013.

1.5 SAMARBEJDE

Fortsat, styrket og udvidet samarbejde og arbejdsdeling er nøglebetingelser for at nå museets visioner. Dette gælder samarbejdet med universiteter, hovedmuseer og andre museer i Danmark og udlandet, undervisningsinstitutioner herunder skoler, kommunernes forvaltninger tillige med lokale frivilligorganisationer, turistorganisationer og erhvervslivet.

Østsjælland Museum indgår i forsknings- og formidlingssamarbejde omkring geologi med Institut for Geovidenskaber og Naturressourcer, Københavns Universitet. Derudover indgår museet i talrige

uformaliserede faglige samarbejder med Statens Naturhistoriske Museum, Lunds Universitet, NaturBornholm, Geocenter Møns Klint og lokale amatørgeologiske klubber. Det geologiske forskningsarbejde foregår i løbende ad-hoc samarbejder med relevante nationale og internationale samarbejdspartnere og institutioner, der kan bidrage med relevant ekspertise.

Museet fortsatte og intensiverede i 2012 sit samarbejde med Koldkrigsmuseum Langelandsfort, bl.a. omkring en række konkrete initiativer vedrørende formidling, beretningsindsamling, nødindsamling, dokumentation og generel kulturbevaring samt etablering af en fagfællebedømt publikationsserie for den nyeste forskning i Den Kolde Krig. Herunder har de to museer gennemført en fælles videodokumentation af tjenestegørende ved de to forter i kraft af en bevilling til Koldkrigsmuseum Langelandsfort fra Kulturstyrelsens Hastesum.

Østsjællands Museum samarbejder med Museerne i Vordingborg, som har det arkæologiske ansvar i Vordingborg, Faxe og Stevns kommuner. Der er desuden indledt et samarbejde med Geocenter Møns Klint om faglig rådgivning.

I efteråret 2012 indledte museet en dialog med Køge Museum, Næstved Museum og Museerne i Vordingborg omkring et yderligere samarbejde omkring nyere tids kulturhistorie, herunder arbejdet omkring sikring af bygninger og kulturmiljøer under Museumslovens kap. 8.

En samarbejdsaftale med Selskabet Højeruplund omkring opgaverne ved Stevns Klint Højerup er besluttet i såvel museets som selskabets bestyrelser.

Museet har året igennem indgået i et tæt samarbejde under Kulturstyrelsen med bl.a. Øhavsmuseet, Statens Forsvarshistoriske Museum, Forsvaret og Beredskabsstyrelsen vedrørende styrelsens projekt omkring udpegning af nationale koldkrigsminder. Museet har i den forbindelse indgået i såvel projektets styregruppe som arbejdsgrupper.

Museets internationale samarbejde er styrket gennem en udvidelse af det eksisterende samarbejde mellem Sveriges Militärhistoriska Arv og Koldkrigsmuseum Stevnsfort, som i 2012 fortsatte med et samarbejde med de estiske militærmuseer om en fælles udstilling på General Laidoner Museum. Museet deltager gennem Koldkrigsmuseum Stevnsfort endvidere fortsat i samarbejdet med International Cold War Initiative.

Museet er indtrådt i et internationalt samarbejdsprojekt under ledelse af Arkitektskolen Århus Universitet omkring temaet "Closed Cities and Sites".

Museet samarbejder med forvaltningerne i Stevns og Faxe kommuner om lokalplanarbejdet og omkring bevaringsværdige bygninger. Museet gennemser alle byggesager og lokalplaner med fokus på bevaringsinteresser. Museet stiller endvidere sit gode lokalkendskab til rådighed for kommunens konsulenter i forbindelse med projekter om bydelsudvikling, politikker eller lignende.

I Stevns Kommune er der et samarbejde i gang med henblik på energireovering af bevaringsværdige kalkstenshuse. Raadvad Center For Bygningsbevaring er i færd med at udarbejde et forprojekt.

Med hensyn til den lokale byggeskik huse af kalk har museet også indledt samarbejde med Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, der overvejer mulighederne for en forbedret bevaringsindsats.

Museet deltager i samarbejdet omkring Haslev Kulturnat. Hovedstøtten kommer fra Faxe Kommune, men arrangementet initieres og koordineres af en arbejdsgruppe bestående af Haslev Bibliotek, Haslev Museum og et varierende antal frivillige.

Lokalhistorisk Forening i Faxe Kommune samarbejder og støtter Haslev Museum ved forskellige arrangementer, blandt andet Haslev Kulturnat.

Lokalhistorisk Arkiv i Store Heddinge stiller gratis billedmateriale til rådighed for museets formidlingsprojekter. Museet afleverer arkivalier til arkivet, og bidrager til lokal vidensdeling.

I forbindelse med sitet Historisk Atlas samarbejder museet med lokale arkiver om beskrivelsen af lokaliteter. I fællesskab har vi ansat en historiker til at skrive til sitet for både museum og arkiv i begge tilskudskommuner.

I samlingsarbejdet samarbejdes med både lokale nabomuseer og specialmuseer, når genstande skal belyses yderligere eller kasseres.

Naturvejlederen Faxe er et treårigt projekt, som udføres i samarbejde mellem Østsjællands Museum og Faxe Kommune med tilskud fra Friluftsrådet. Indholdet af projektet bygger bl.a. på udvikling af lokale formidlingsløsninger for skoler i Faxe Kommune – et koncept der hedder "Naturambassadører", der uddanner og støtter lokale ildsjæle – samt på udvikling af natur- og kulturhistoriske tilbud til børnefamilier og turister. Formen er fortsat, at naturvejlederen er ansat på museet og derfra rykker ud til skoler og arrangementer i Faxe Kommune.

Naturvejlederen Faxe deltager i et tværkommunalt samarbejde mellem Faxe, Vordingborg og Næstved kommuner omkring et Friluftsrådsprojekt, kaldet "Naturrum ved Præstø Fjord". Naturvejlederen ved Præstø Fjord sidder med i projektets arbejdsgruppe, og deltager aktivt i den del af projektet, der vedrører formidling.

Østsjællands Museum indgår meget aktivt i samarbejdet omkring optagelse af Stevns Klint på UNESCOs liste over verdensarv, herunder også i samarbejdet om forvaltning og formidling. Således indgår museet i Stevns Kommunes arbejde omkring udvikling af Stevns Fyrcenter som en del af den tilknyttede brugergruppe, hvor Helle Ålsbøl er museets repræsentant. Østsjællands Museum er ansvarlig for formidlingen.

2. SAMLINGEN

2.1 INDSAMLING

Museet fokuserer på, at samlingerne med tiden tænkes ind i en national indsamlings- og bevaringsstrategi. Således er vi i dialog med andre museer om mulig overdragelse af genstande, der ligger uden for museets indsamlingsstrategi.

Den naturhistoriske samling er ved at blive gennemgået, og placeringen af alle genstande bliver registreret. Alle sagsmapper scannes og lægges på museets server. Målet er, at alle museumssager skal findes både i en fysisk og elektronisk version i løbet af 2013.

Den kulturhistoriske samling er fortsat ved at blive gennemgået. I øjeblikket er sidemagasinet på Stevns Museum ved at blive tømt for genstande og gamle udstillinger. Genstandene skal gennemgås med henblik på udskillelse til kassation, og det, der skal beholdes, pakkes til opbevaring på magasin.

Der er udarbejdet en plan for opdeling af museets samlinger vedrørende Den Kolde Krig og Stevnsfort. Samlingerne vil herefter blive inddelt i de følgende samlinger:

- *Kulturarvssamlingen*, som omfatter autentiske effekter fra Stevnsfort eller andre tjenestesteder og begivenheder på Stevns og i Faxe, som skal bevares for eftertiden.
- *Formidlingssamlingen*, som omfatter effekter fra Den Kolde Krig, der kan anvendes til formidlingsbrug, og som ikke nødvendigvis skal bevares for eftertiden.
- *Forbrugssamlingen*, som omfatter effekter, der kan anvendes i den løbende restaurering og vedligeholdelse af Stevnsfort.
- *Dokumentationssamlingen*, som omfatter alle typer af dokumentationsmaterialer (film, billeder, beretninger, dokumenter, kort, tegninger mv.) vedrørende Den Kolde Krig.

Formålet med opdelingen i disse samlinger er at kunne foretage en klar prioritering i museets kulturbevaringsindsats på området, samt at skabe klare retningslinjer for de enkelte effekters anvendelse.

Indsamling naturhistorie

Østsjællands Museum indsamler fossiler fra kridt og kalk i museets geografiske ansvarsområde. Indsamlingen sker gennem forskningsprojekter, undersøgelser og passiv indsamling, samt donationer fra privatpersoner.

En enestående samling af kridtfossiler fra Stevns Klint er erhvervet med tilskud fra Kulturstyrelsens Erhvervelsessum og Stevns Brands Fond. Samlingen indeholder omkring 1.000 smukt præparerede fossiler med stort potentiale både for forskning og til udstillingsbrug. Samlingen peger således frem mod en verdensarvsudstilling.

Følgende nye museumssager indenfor naturhistorie blev oprettet i 2012:

Museumssag 10008: Karlstrup samling "Valore samlingen". Samling af fossiler primært fra Karlstrup Kalkgrav. En meget vigtig samling, da brydningen i Karlstrup Kalkgrav er ophørt, og der er meget begrænsede muligheder for nye indsamlinger på lokaliteten.

Museumssag 10009: Kiselsvamp og stor flintekrukke fundet bag museum. Disse to genstande blev fundet under rydning af buskads bag Stevns Museum. Selvom deres præcise oprindelsessted er ukendt, er der ingen tvivl om, at de stammer fra Skrivekridtet. De har desuden stor udstillingsmæssig værdi.

Museumssag 10010: Rund flad kiselsvamp. En udstillingseget kiselsvamp doneret af Flemming Reick, Tylstrup.

Museumssag 10045: Undersøgelse af sporfossil, Faxe Kalkbrud (DK-447), Videnskabelige afhandlinger om sporfossil fra Faxe Kalkbrud, der indgik i Bo W. Rasmussens bachelorprojekt på Københavns Universitet.

Museumssag 10046: En forskningssamling på 22 hjattænder fra Stevns Klint, der indgår i Jan S. Adolfssens ph.d. afhandling er erhvervet fra Alice Rasmussen, Faxe.

Museumssag 10047: Østsjællands Museum har erhvervet en enestående samling fossiler fra Stevns Kridtbrud indsamlet af Peter Bennicke. Samlingen er blevet registreret af Bo W. Rasmussen.

Museumssag 10048: Stort flot stykke af roden fra en kiselsvamp samt mindre stykker. Alder ca. 65 millioner år. Fisket op med bundgarn ca. 1 km ud for Højerup Gl. Kirke. Fanget af fisker Knud Larsen, Markskellet 17a, Rødvig, Stevns.

Museumssag 10049: Stor flintekrukke der er flækket, så man tydeligt kan se den lille centrale gravegang. Fundet ved adressen Disagervej 4, 4200 Slagelse af beboeren Erling Nielsen.

Museumssag 10050: Østsjællands Museum har fået doneret en stor frimærkesamling med dinosaurmotiver fra hele verden. Samlingen består af 24 A3-plancher og er doneret af Knud Hemdrup, Valmuevej 27, 7100 Vejle.

Museumssag 10051: Studie af skildpaddefossil fra Faxe Kalkbrud DK-627. Videnskabelige publikationer om skildpaddefossil fra Faxe kalkbrud.

Museumssag 10052: Studiet af fossil vandmand fra Stevns DK-640. Publikationer om vandmandslignede fossil fra Stevns Klint.

Museumssag 10053: Massedød af søpindsvin. Fire store plader med sammenskyllede søpindsvin fra Faxe Kalkbrud. Doneret af Alice Rasmussen, Faxe.

Museumssag 10054: Studie af kæmpe snegl fra Faxe. Publikationer omkring den hidtil største snegl fundet i Faxe Kalkbrud.

Museumssag 10055: Studie af kæmpe ammonit fra Faxe Ladeplads. Publikationer om undersøgelsen af kæmpe ammonit fundet ved Strandegaard Dyrehave, Faxe Ladeplads.

Museumssag 10056: Subfossil Dendrophyllia fra Middelhavet. Tre eksemplarer af subfossile Dendrophyllia (dybvandskoraller beslægtet med de fossile former der findes i Faxe Kalkbrud), fisket op i Middelhavet.

Indsamling kulturhistorie (undtagen Den Kolde Krig)

På det kulturhistoriske område fokuseres museets indsamling på Kalkens kulturhistorie.

Museet fører en restriktiv indsamling og afviser derfor mange genstande. Ofte henvises givne til andre museer eller lokalhistoriske arkiver, der kunne have interesse i at modtage genstandene.

I forbindelse med Stevns Klint+ har museet efterlyst private fotos fra Stevns Klint bl.a. i Dagbladet. Der er indkommet to private fotoalbums, som kunne suppleres med gode proveniensoplysninger.

Desuden er hjemtaget enkelte genstande fra det nu nedrevne missionshus Bethesda i Haslev.

De fleste genstande hjemtages ved aktiv indsamling, men det hænder dog, at museet tilbydes interessante genstande, som indlemmes i samlingen. I 2012 fik museet eksempelvis tilbudt kalksten, som var fisket op fra lasten på et sunket fragtskib, der ligger på bunden Østersøen.

I 2012 gav Kulturstyrelsen tilladelse til kassation af 400 genstande. Det drejer sig om især om værkstøj og husgeråd, som er i meget dårlig stand. Forud for tilladelsen har museet søgt efter genstandenes givere, og fundet fem personer, hvor af to ønsker at få returneret deres effekter. Resten af disse genstande destrueres efter Kulturstyrelsens rådgivning.

Inksamling Den Kolde Krig

Til Koldkrigsmuseum Stevnsfort har museet af Forsvarets Materieltjeneste fået overdraget en container med operationsrummet fra Søværnets Mobile Base, som i slutningen af 1980'erne var opstillet på Stevnsfort.

I forlængelse af fredningen af Stevnsfort har Forsvarets Materieltjeneste givet tilsagn om overdragelse til ejendom af alle effekter udlånt til Koldkrigsmuseum Stevnsfort, herunder fortets to kanontårne.

Indenfor rammerne af beretningsindsamlingsprogrammet på Koldkrigsmuseum Stevnsfort er der indsamlet et mindre antal fotos samt to film vedrørende fortet fra tidligere tjenestegørende. Der er i 2012 knyttet kontakt til i alt 43 tidligere tjenestegørende, som ønsker at bidrage til museet med beretninger og dokumentationsmaterialer.

Som led i museets indsamling af beretninger og dokumentationsmaterialer fra Den Kolde Krig er der gennemført en række interviews med tidligere aktører, ligesom der er modtaget et større antal fotos og effekter med tilknytning til Stevnsfort og til øvrige militære tjenesteder langs Stevns Klint. Herunder er der gennemført to omfattende videointerviews med tidligere tjenestegørende på Stevnsfort indenfor rammerne af et samarbejde med Koldkrigsmuseum Langelandsfort finansieret gennem en bevilling fra Kulturstyrelsens Hastesum.

Der blev fra Beredskabsstyrelsen indsamlet i alt 19 interne rapporter og undervisningsmaterialer til supplement af museets dokumentationssamling og til forskningsbrug.

Der blev fra Rigspolitiet overdraget en mængde dokumentationsmaterialer vedrørende Politiet og Civilforsvaret i Den Kolde Krig som supplement til museets dokumentationssamling og til forskningsbrug.

Med henblik på formidling i Koldkrigsmuseum Stevnsforts permanente udstilling i velkomstbygningen blev erhvervet en række tidstypiske effekter fra Den Kolde Krig til museets formidlingsamling.

2.2 REGISTRERING

Nye indsamlede kulturhistoriske genstande fotograferes og registreres løbende i Regin. Alle museets registrerede sager er indberettet til Museernes Samlinger.

Nye indsamlede kulturhistoriske genstande fotograferes og registreres løbende i Regin. Alle museets registrerede sager er indberettet til Museernes Samlinger. Museet er dog blevet opmærksomt på, at der i samlingen fandtes et registreringsefterslæb fra gammel tid, og at der desuden ved digitaliseringen af blå kort de senere år er opstået fejl og mangler, der kan forstyrre brugen af Regin. Begge dele skal nu bringes på plads, således at samlingen er komplet registreret ved udgangen af 2014. For at kunne løse denne store opgave har museet måttet tilføre registreringen flere ressourcer, og opgaverne varetages nu af registrator Charlotte Benzon og museumsinspektør Helle Ålsbøl i samarbejde med registrator Inger Olsen og museumsassistent Lone Hee Thomsen.

For at undgå at registrere de såkaldte magasinfund, der ikke ønskes indlemmet i samlingen, foretages sideløbende en samlingsgennemgang med udskillelse til kassation. Alle genstande i samlingen gennemgås og vurderes med henblik på registrering, bevaring eller kassation. Genstande med omfattende skadedyrsangreb eller skimmel udskilles, medmindre genstanden er af særlig interesse. Principperne for udskillelse er, at der sættes fokus på genstandenes stand, proveniens, unikke historie samt tilknytning til egnens erhverv, kultur og natur. Genstande udskilles naturligvis udelukkende efter tilladelse fra Kulturstyrelsen og ifølge gældende retningslinjer: Genstande, der udskilles, returneres til giver, overdrages til andre museer og arkiver, eller destrueres. Nogle af museets genstande udskilles til formidlingsbrug af hands-on karakter.

Registrering Den Kolde Krig

Der er udarbejdet og iværksat en plan for gennemgang og bedømmelse af museets samlinger vedrørende Den Kolde Krig, herunder en indrapportering til Museernes Samlinger af relevante kulturarvs-genstande.

Der blev iværksat en scanning og registrering af billeder særligt fra luftforsvarets eskadriller på Stevns i samarbejde med de frivillige i LUFTVET. Billederne vil blive anvendt på museet i dokumentations- og formidlingsøjemed. Indscanning og registrering udføres af en ny gruppe på i alt fire frivillige og sker ved hjælp af IT-udstyr stillet til rådighed af Flyvevåbnet i et system, som medarbejdere ved museet tidligere har udviklet til formålet.

Registrering naturhistorie

Museets geologiske samling gennemgås gennemgribende. Den oprindelige geologiske samling (Museumssag 10000), er gennemgået af Bo W. Rasmussen, sorteret taxonomisk og omnummereret til et system med fortløbende numre ligesom de øvrige naturhistoriske museumssager.

2.3 UDLÅN

Fossiler fra Stevns Klint og Faxe Kalkbrud er udlånt til såvel udstillingsmæssigt som forskningsmæssigt formål.

Museumssag 10046 (22 hjætænder fra Stevns Klint) er udlånt til Jan S. Adolfssen til færdiggørelsen af hans ph.d. afhandling.

Jan S. Adolfssen, Statens Naturhistoriske Museum, har lånt følgende genstande fra Østsjællands Museums samling til fotografering og beskrivelse. Fossile krokodilletænder fra Faxe Kalkbrud: OESM-10006-94, OESM-10005-26, OESM-10000-1964-168. Alle genstande er tilbageleveret.

En koprolit, der indeholder gastrolitter (10006-102) er udlånt til Dr. Oliver Wings fra Humboldt Museet, Berlin, til videnskabelig publikation.

Wings, O. 2012, *Gastroliths in coprolites – a call to search*. New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin 57, 73-77.

Et mindre antal effekter er fortsat udlånt fra Koldkrigsmuseum Stevnsfort til Hemsö Fästning med henblik på udstilling.

3. KONSERVERING, MAGASIN OG BEVARING

3.1 KONSERVERING

Østsjællands Museum tegnede i 2011 otte andele af ca. kr. 12.000 i Bevaringscenter Næstved.

Relativt få genstande er sendt til konservering i løbet af året, da vi prioriterer timerne til igangværende samlingsgennemgang. Sidst på året blev en del fiskeredskaber fra museets sidemagasin kørt til konservering.

Konservering af et stort anker i udstillingen på Stevns Museum er påbegyndt under vejledning af konservator. Ankeret påføres varm, mikrokrystalinsk voks for at forsinke den igangværende korrosion. Ankeret forventes at være færdigkonserveret i 2013.

3.2 MAGASIN

Genstande samles fra flere af museets mindre magasiner til hovedmagasinet Korngården, samtidig med at hovedmagasinet forbedres markant med enkle midler, så opbevaringsforholdene forbedres for genstandene. Arbejdet er igangsat i 2012, men fortsætter i 2013.

Som et led i forbedringen etableres en sluse, så luftfugtigheden kan stabiliseres og lysindfald kontrolleres. Der er indledt forsøg med sektionering og affugtning, så luftfugtigheden kan holdes nede. Der bygges flere reoler, så genstandene ikke står for tæt med risiko for magasineringsskader og der opsættes lys, så arbejdsforholdene bedres, og rengøring af rum og hylder kan gennemføres. Der føres logbog og fast tilsyn med genstande og klima. Hylder mærkes med numre, så genstandenes placering kan noteres i Regin. Genstande, der flyttes til magasinet, pakkes så vidt muligt i kasser af syrefrit pap.

Dialogen med museerne i Køge og Vordingborg omkring magasin fortsætter.

3.3 BEVARING STEVNSFORT

På Koldkrigsmuseum Stevnstfort blev der i vinteren 2011-12 gennemført et større renoveringsarbejde af Stevnstforts nordlige del. Som særligt fokusområde har denne indsats koncentreret sig om restaurering og bevaring af metaldele, herunder døre, håndtag mv. Der gennemføres endvidere en række forebyggende bevaringsforanstaltninger omkring bl.a. fortets to kanontårne. Det nordlige tårn gennemgik herunder i sommeren 2012 en omfattende renovering og nyopmaling.

Med henblik på en bedre bevaring af effekter i Koldkrigsmuseum Stevnstfort blev der indledt et langsigtet program til monitorering af klimaet og bevaringsstanden i museets udstillinger og magasiner.

Der er iværksat et større program omkring bevaring og restaurering af større effekter, som udstilles under åben himmel på Koldkrigsmuseum Stevnstfort. Herunder blev der gennemført en løbende præventiv konservering og afhjælpende restaurering af særligt HAWK-materiellet. Dette arbejde blev udført af museets frivillige efter anvisning fra overinspektør Thomas Tram Pedersen.

3.4 DEN KOLDE KRIGS BYGNINGSARV

Kulturarvsstyrelsen tog i foråret 2011 initiativ til at gennemføre en omfattende kortlægning af bygningsanlæg fra Den Kolde Krig med henblik på at udpege og gennemføre en bevaring af repræsentative anlæg. Initiativet kom blandt andet i stand på baggrund af anbefalinger fra museet. Efter ønsker fra Kulturarvsstyrelsen deltog

museet først i tilrettelæggelsen af projektet og har i 2012 indgået som én af de gennemgående aktører i arbejdet i projektets tre arbejdsgrupper. Som led i projektdeltagelsen har museet forestået kortlægningen og vurderingen af 1.428 militære og 200 civile anlæg fra perioden. Endvidere har museet sammen med Kulturstyrelsen og Koldkrigsmuseum Langelandsfort udarbejdet det faglige grundlag for udpegning og formidling af anlæg fra perioden samt rådgivet styrelsen omkring projektets historiefaglige aspekter. Projektet gennemføres med deltagelse af en række øvrige museer samt Forsvaret og Beredskabsstyrelsen og fortsætter til 2013.

Østsjællands Museum har endvidere iværksat en række initiativer omkring bevaringen af bygningsanlæg fra Den Kolde Krig på Stevns med henblik på at bidrage til at fastholde anlæggenes værdi som kulturspor i forbindelse med anlæggenes videre benyttelse.

Tilsvarende har museet i 2012 rådgivet bl.a. Beredskabsstyrelsen, Rødovre, Rebild, Lolland, Guldborgsund, Næstved og Varde kommuner samt Odense Bys Museer og Museet på Koldinghus omkring dokumentation, bevaring og formidling af anlæg fra Den Kolde Krig.

3.5 STEVNS KLINT SOM KANDIDAT TIL UNESCO VERDENSARV

Arbejdet med at sikre Stevns Klint optagelse på UNESCOs liste over verdensarv er fortsat i 2012.

Ansøgningen om optagelse af Stevns Klint på verdensarvslisten blev officielt overdraget til kulturminister Uffe Elbæk den 31. januar 2012. Arbejdet fokuserer nu på at udbrede kendskabet til kandidaturet samt at udvikle området jf. den udarbejdede forvaltningsplan.

Verdensarvskonventionens mål er at bevare den del af verdens kultur- og naturarv, som er umistelig for hele menneskeheden. Østsjællands Museum har i 2012 arbejdet sammen med Kulturstyrelsen og Stevns Kommune om at sikre Stevns Klint optagelse på listen, og Østsjællands Museum er repræsenteret i styregruppen med bestyrelsesformand, et bestyrelsesmedlem samt museumsdirektør.

Museet har ligeledes indgået i den lokale koordinationsgruppe for verdensarv med direktør, museumsinspektør. På koordinationsgruppemøderne foretages løbende opfølgninger på opgaverne beskrevet i forvaltningsplanen. Østsjællands Museum er ansvarlig for forskning og formidling samt for koordinering af selve ansøgningen.

Museets forskning i Stevns Klint har i 2012 modtaget støtte fra Kulturstyrelsen til et projekt, som gennemføres i 2013.

Museets store satsning har i 2012 været en styrket formidling af Stevns Klint. Et stort koordinerende skridt er taget ved gennemførelsen af det store formidlingsprojekt Stevns Klint+ (se afsnit 5.9), hvor Stevns Kommune har været den primære samarbejdspartner. Ud over det tætte samarbejde med en række medarbejdere i forskellige forvaltninger i Stevns Kommune har museet samarbejdet med Stevns Turistforening, Gjorslev Gods, Selskabet Højeruplund, Naturstyrelsen, Foreningen Boesdal samt Omya.

Arbejdet med at sikre en rammefortælling om Stevns Klint i form af en udstilling er videreført i et samarbejde med Roskilde Universitet finansieret af Region Sjælland. En række workshops med bl.a. inddragelse af lokale interessenter har ført til en forskningsbaseret rapport udarbejdet af RUC. Rapporten afsluttes i 2013 og danner baggrund for udarbejdelsen af en egentlig projektbeskrivelse.

Helt afgørende for arbejdet med udstillingen er erhvervelsen af en unik og spektakulær samling af kridtfossiler, som vil danne udstillingens autentiske kerne.

3.6 KULTUR- OG NATURFORVALTNING

Den Kolde Krigs bygningsarv

Som led i museets deltagelse i Kulturarvsstyrelsens projekt omkring kortlægning og sikring af Den Kolde Krigs bygningsarv har museet i 2012 gennemgået en række sager efter ønske fra Kulturarvsstyrelsen og afgivet ekspertudtalelser.

I alt 34 lokal- og kommuneplaner fra hele landet blev gennemgået og til dels kommenteret.

Der er afgivet historiefaglige udtalelser omkring historik, repræsentativitet og bevaringsværdighed til Kulturstyrelsen i forbindelse med afhændelsen eller nedrivningen af i alt 62 tidligere militære tjenestesteder, herunder en række tjenesteboliger samt Forsvarskommandoen i Vedbæk og Forsvarets Efterretningstjenestes lyttepost på Bornholm. Der blev endvidere gennemført et større studie i samarbejde med Kulturstyrelsen og Bygningsbevaringscenter Raadvad af mulighederne for bevaring og civil konvertering af Sjælsmark Kaserne, og der blev gennemført en billedokumentation for Kulturstyrelsen af ni bygningsanlæg fra Den Kolde Krig ved Jyderup.

Museet har modtaget en anmodning fra Bornholms Museum om gennemgang og ekspertudtalelse vedrørende 49 militære etableringer fra Den Kolde Krig på Bornholm som en konsulentydelse i forbindelse med planarbejde. Et eventuelt samarbejde afventer fortsat fornøden bevilling.

Museet har for Beredskabsstyrelsen udarbejdet en kulturhistorisk vurdering og anbefaling vedrørende styrelsens mobiliseringsstation i Esbønderup.

Museet har efter anmodning fra Stevns Kommune udarbejdet et notat med bemærkninger og vurderinger som en del af Stevns Kommunes høringssvar til Kulturstyrelsen vedrørende Det særlige Bygningssyns indstilling af Stevnfort til bygningsfredning. Museet har herunder haft en dialog med kommunens planafdeling omkring detaljerne i fredningen i forhold til den eksisterende lokalplan for området.

Museet indgår i en fortsat dialog med Stevns Kommune og Naturstyrelsen omkring bevaringen af anlæg fra Den Kolde Krig på Stevns, herunder kystudkigshytten ved Stevns Fyr.

Den særlige lokale bygningsarv – kalkens kulturhistorie

Museet prioriterer indsamling og dokumentation indenfor fast kulturarv i form af lokal byggeskik. Der skal således indsamles bygningselementer, der er fremstillet af lokale resurser, men først og fremmest skal Kalklandets bygningskultur dokumenteres og bevares i regi af museets forvaltningsarbejde og museumslovens kapitel 8. Museet har i 2011 arbejdet for at øge samarbejdet med Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur om at skabe mere fokus på især bevaringsværdige kridt- og kalkstensbygninger.

Museet har givet indsigelse mod nedrivning af kridtstenshuse og arbejder desuden for at oprette mulighed for, at der sker en opsamling af kridtsten ved nedrivninger for at sikre materialer til renovering af øvrige dele af denne unikke kulturarv.

Lokalplaner og byggesager

Som led i museets lovpligtige arbejde gennemgår museet lokalplaner for Stevns og Faxe kommuner. Østsjællands Museum får tilsendt alle bygge- og nedrivningssager fra Stevns og Faxe kommuner. Disse gennemses af museets etnolog, som ugentligt gennemlæser 5-10 byggesager og kommenterer relevante sager. I tilfælde hvor bevaringsværdige bygninger nedrives, foretager museet besigtigelse og fotodokumentation af ejendommene. Gennem hele dette arbejde søger museet at varetage bevaringsinteresser for den faste kulturarv.

13 lokalplaner fra kommunerne er i 2012 blevet vurderet og kommenteret i forskelligt omfang.

Museet har sendt enkelte indsigelser mod nedrivninger af bevaringsværdige bygninger. Ikke alle bevaringsværdige bygninger er udpeget som sådan, hvilket udfordrer indsatsen. Bevaring af huse af kalksten har høj prioritet for Østsjællands Museum, da disse bygninger udgør en særegen lokal byggeskik. Andre bygninger med særlig lokalhistorisk tilknytning har også museets bevågenhed. Det bevaringsværdige

missionhus "Bethesda" i Haslev blev fotodokumenteret inden nedrivning. Forinden havde museet besøgt ejendommen og hjemtaget enkelte genstande fra bygningen.

Nogle nedrivninger er en kulturhistorisk dokumentation værdig. Således er der foretaget konkret dokumentation af Faxe Kalkbruds udvidelser, baseret på nedrivninger i samarbejde med Faxe Kalk. Ejendomme på Thornfjeldsvej og Gyldenhøjvej, der står for nedrivning, er blevet besøgt med henblik på arkivalisk undersøgelse af ejendommens historik.

Kulturstyrelsens fredningsgennemgang, der gennemgår alle landets fredede bygninger, har i Faxe besøgt Rasmus Svendsens Skole og beskrevet de bærende bevaringsværdier. Ejendommen er fortsat fredet. Kulturstyrelsens fredningsgennemgang har ligeledes besøgt Lille Heddinge Rytterskole. Der er endnu ikke fremsendt meddelelse om bygningens bærende bevaringsværdier.

Gravminderegistrering

Arbejdet med gravminderegistrering begrænses af, at der ikke er endelig afklaring af, hvordan det finansieres. Hylleholt Kirkegård har fået foretaget opfølgende gravminderegistrering.

Fagudvalgsarbejde

Museumsdirektør Tove Damholt er formand for Kulturstyrelsens faglige råd for naturhistorie og dermed også medlem af Fællesrådet, som ud over rådsformændene også rummer direktørerne for hovedmuseerne.

Tove Damholt har som formand for Kulturstyrelsens faglige råd planlagt og gennemført Rådets dag for de danske naturhistoriske museer i forbindelse med Kulturstyrelsens museumsårsmøde den 22. maj.

Som formand for Kulturstyrelsens faglige råd for naturhistorie og medlem af Kulturstyrelsens Fællesråd har Tove Damholt medvirket til udarbejdelse af høringssvar til forslag til ændring af museumsloven, herunder indgivet høringssvar.

Overinspektør Thomas Tram Pedersen har gennem perioden deltaget i Kulturstyrelsens arbejdsgrupper 1 og 2 omkring udpegning af bygningsanlæg fra Den Kolde Krig og har i den forbindelse deltaget i en række gruppemøder i Kulturstyrelsen. Thomas Tram Pedersen har endvidere sammen med Tove Damholt deltaget i en række møder i projektets styregruppe. Blandt andet var museet vært for gruppens møde på Koldkrigsmuseum Stevnstoft den 15. august.

Thomas Tram Pedersen og Helle Ålsbøl har deltaget i tre indledende netværksmøder på Næstved Museum, omkring koordinering og muligt samarbejde med Museerne i Køge, Næstved og Vordingborg indenfor området Nyere Tid.

Tove Damholt har som fagrådsrepræsentant i Kulturaftale Storstrøm kommenteret det endelige udkast til ny kulturaftale, inden politisk behandling i Den Politiske Styregruppe. Da den igangværende Kulturaftale Storstrøm er forlænget med et år, indgår museets fortsat i Fagråd for Kulturaftale Storstrøm.

4. FORSKNING OG UNDERSØGELSER

4.1 UNDERSØGELSER OG FORSKNING - NATURHISTORIE

Museets naturhistoriske forskning fokuserer på lokaliteterne Faxe Kalkbrud og Stevns Klint, som begge er lokaliteter i verdensklasse. Forskningen udføres i samarbejde med en række eksterne partnere.

Østsjællands Museum er påbegyndt stort forskningsprojekt med det formål at få kortlagt hele hvirveldyrfaunaen i Danmarks Danien-aflejringer. Projektet er finansieret af en bevilling fra Kulturstyrelsen, hvorunder Jan S. Adolfsson fra Statens Naturhistoriske Museum er blevet projektansat i tre måneder. Af eksterne samarbejdspartnere på projektet er Dr. Matt Friedmann fra Oxford University i England og Dr. Johan Lindgren fra Lund Universitet i Sverige. Projektet skal munde ud i en oversigtsartikel til et relevant videnskabeligt tidsskrift med peer-review samt et kapitel til en redigeret, engelsksproget bog om faunaen i Faxe Kalkbrud og det omkring liggende kalk fra Danien. Redaktionsarbejdet med denne bog ventes at blive påbegyndt i løbet af 2013 i samarbejde med Bodil W. Lauridsen, Institut for Geovidenskab og Naturressourcer, Københavns Universitet.

Jesper Milàn har deltaget i Geocenter Møns Klints dinosaurekspedition til Østgrønland i perioden 10. juli til 3. august. Deltagelsen var finansieret af Geocenter Møns Klint.

Forskningsprojekt omkring Lithophagaboringer i kalk fra Faxe Kalkbrud udføres i samarbejde med Bodil Lauridsen (Københavns Universitet). Projektet omfatter mikro CT-scanning af borerne, samt undersøgelse af eventuelle algeboringer i forbindelse med dem og skal gerne munde ud i en mere præcis vurdering af havdybden ved Faxe for 63 millioner år siden.

Jesper Milàn, Lothar Vallon (ØSM) og Spencer Lucas (New Mexico Museum of Natural History and Science) er gået i gang med et redigeret værk om problematiske fossiler, fossiler der enten ikke kan identificeres, optræder i forkert sammenhæng, eller på en eller anden måde er kontroversielle. Blandt andet skal "vandmanden" fra Stevns publiceres i det nummer, der forventes at udkomme i slutningen af 2013, som et temanummer af New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin.

En stor mængde Fiskeler er indsamlet ved et nyt klinteskred syd for Højerup. Materialet er blevet processeret (gratis) hos Dr. David Ward fra London. Desværre viste det sig stort set ikke at indeholde fossiler. Derudover er der indsamlet Fiskeler ved Sigerslev Kalkbrud i forbindelse med udvidelsen af bruddet. Dette materiale er endnu ikke blevet processeret.

Kandidat- og bachelorprojekter

Jesper Milàn har været ekstern faglig vejleder på et specialeprojekt fra Statens Naturhistoriske Museum: Rasmussen, B.W. 2012. *Entobia – En kvalitativ vurdering af ny non-destruktiv undersøgelse af Entobia sporfossiler i forhold til traditionel destruktiv undersøgelsesteknik*. Kandidatafhandling fra Statens Naturhistoriske Museum. Vejledere: Jan Audun Rasmussen (SNM) og Jesper Milàn, (ØSM). Specialet blev bedømt til karakteren 10.

Derudover har Jesper Milàn været ekstern faglig vejleder på et bachelorprojekt fra Syddansk Universitet: Troelssen, P.V. 2012. *Dinosaurers adfærd – hvor meget ved vi om dem?* Bachelorprojekt fra Syddansk Universitet, Biologisk Institut. Vejledere: Donald Eugene Canfield (SDU) og Jesper Milàn (ØSM). Bachelorprojektet blev bedømt til karakteren 10.

4.2 UNDERSØGELSER OG FORSKNING – DEN KOLDE KRIG

I tilknytning til det tidligere omtalte projekt om kortlægning og bevaring af bygningsanlæg fra Den Kolde Krig under Kulturstyrelsen formulerede museet et forskningsprojekt, som dels skal tilvejebringe en del af projektets faglige grundlag og dels skal tjene som videnskabelig opkvalificering af overinspektør Thomas Tram Pedersen. Museet fik således i december 2011 bevilget i alt 376.000 kr. fra Kulturarvsstyrelsens

Rådighedssum til gennemførelse af projektet "Bombesikker - Byggeri til den ultimative konfrontation. En undersøgelse af byggeri i Danmark fra Den Kolde Krig med henblik på beskyttelse mod atomangreb". Projektet udføres af Thomas Tram Pedersen, som frikøbes i alt 10 måneder i 2012-13.

Thomas Tram Pedersen har sammen med Peer Henrik Hansen (Koldkrigsmuseum Langelandsfort) og Morten Stenak (Kulturstyrelsen) gennemført et forsknings- og undersøgelsesprojekt om dansk totalforsvarsbyggeri under Den Kolde Krig. Projektet har form som et større notat (72 sider) og danner det faglige grundlag for udpegning af bevaringsværdige bygningsanlæg fra perioden. I tilknytning til notatet har Thomas Tram Pedersen udarbejdet et større notat (120 sider) om i alt 105 anlægstyper samt identificeret, registreret, typologiseret og vurderet 1.427 bygningsanlæg fra Den Kolde Krig.

Undersøgelse og forskningsprojekt omkring forberedelser til stationering af nukleare våben på Stevns under Den Kolde Krig er iværksat delvist finansieret af bevilling fra Kulturstyrelsen.

Museet har indledt en undersøgelse med henblik på publicering af en kommenteret genudgivelse af pjecen "Hvis krigen kommer" fra 1962 i samarbejde med Beredskabsstyrelsen.

Indsamlingen af beretningsmaterialer, herunder mundtlige beretninger og billeder, fortsatte i 2012. Indsamlingen foregår til dels som et samarbejde med Koldkrigsmuseum Langelandsfort.

4.3 UNDERSØGELSER OG FORSKNING – KALKENS KULTURHISTORIE

Til kvalificering af historier om kalkens kulturhistorie til Stevns Klint App og museets nye hjemmeside kalklandet.dk har Helle Ålsbøl orienteret sig i arkivalier fra Statens Arkiver vedrørende produktion og organisation af arbejdet på Stevns Klint fra ca. 1798-1880'erne.

5.0 FORMIDLING

5.1 SAMLEDE BESØGSTAL

	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Koldkrigsmuseum Stevnstfort						
Undergrunden	30.409	35.555	33.644	42.370	32.030	2.248
Over jorden	4.422	4.776	4.425	5.169	2584	-
Geomuseum Faxe	13.504	14.526	15.536	15.012	10.273	-
Fakse Geologiske Museum	-	-	-	-	1688	5.953
Naturvejlederen Faxe	1.790	1.184	1.123	-	-	-
Naturvejlederen ved Præstø Fjord	-	-	-	1.156	2.152	2.392
Stevns Museum	5.669	4702	5130	5.684	5.537	7.086
Trælle	292	380	301	357	-	-
Stevns Klint	1.681	2252	1897	-	-	-
Ny udstilling Mandehoved	12.037	14.043	-	-	-	-
Ll. Heddinge Rytterskole	232	331	160	160	238	474
Haslev Museum	1.149	1262	1044	831	-	-
Andre steder	57	Ikke optalt	274	230	229	1.365
I ALT	71.242	79.011	63.634	70.969	54.721	20.079

Hertil kommer 17 foredrag afholdt af museets inspektører og naturvejledere for eksterne arrangører for i alt ca. 770 gæster, som ikke medregnes i museets besøgsstatistik.

Udstillingerne udgør museets primære formidling. Priser og åbningstider er i al væsentlighed uændrede fra 2011 til 2012.

	Åbningstider	Entré	Guidet tur/fossiljagt
Koldkrigsmuseum Stevnstfort	Januar: Lukket Februar og marts: Efter aftale April-oktober: alle dage kl. 10- 17 November: Efter aftale December: Lukket	Voksne: kr. 20 Pensionister, studerende kr. 15 Under 18 år: gratis	Voksne: kr. 110 Studerende, pensionister kr. 90 Grupperabat efter første 10 voksne: 90 kr. Børn og unge (6-17): kr. 60
Geomuseum Faxe	Januar-marts: lørdag-søndag kl. 13-16.30 Uge 7+8: Alle dage 13-16.30 April-maj: tirsdag-søndag kl. 13-16.30 April-maj: tirsdag-søndag kl. 11-16.30 Juli-august: alle dage kl. 11-16.30 September-oktober: tirsdag-søndag kl. 13-16.30 Uge 42: Alle dage kl. 13-16.30 November-december: lørdag-søndag kl. 13-16.30	Voksne: kr. 45 Pensionister kr. 35 Under 18 år: gratis	Voksne: kr. 70 Studerende, pensionister kr. 55 Grupperabat efter første 10 voksne: 35 kr. Børn og unge (6-17): kr. 35
Stevns Museum	Maj - september: tirsdag - søndag kl. 11 - 17 Juli: alle dage kl. 11 -17 Påske- og efterårsferie: alle dage kl. 11 – 17	Voksne: kr. 25 Under 18 år: gratis	

Haslev Museum	Maj - oktober: tirsdag, onsdag, torsdag og søndag kl. 13 – 16	Voksne: kr. 25 Under 18 år: gratis	
---------------	---	--	--

Koldkrigsmuseum Stevnstfort, Geomuseum Faxe og Stevns Museum deltager i den nationale brugerundersøgelse udarbejdet af Kulturarvsstyrelsen og analysefirmaet TNS Gallup. Brugerundersøgelserne anvendes i museets udvikling af formidlingstilbud.

5.2 SKOLETJENESTE

Museets tilbud til skoler blev anvendt næsten 400 gange og havde et deltagerantal som med sine 9.315 er det højeste i museets historie. De mest populære tilbud er fossiljagter i Faxe Kalkbrud og undervisningstilbud på Koldkrigsmuseum Stevnstfort. Også museets naturvejledningstilbud i både Stevns og Faxe kommuner er velbesøgte.

	Klasser 2012	Deltagere 2012	Deltagere 2011	Deltagere 2010
Geomuseum Faxe	134	2992	2905	2744
Koldkrigsmuseum Stevnstfort	153	2983	2218	2030
Stevns Naturcenter	50	1501	1384	1331
Naturvejlederen Faxe	42	1019	560	650
Stevns Museum	10	658	240	122
Ll. Heddinge Rytterskole	5	119	156	20
Haslev Museum	2	43	89	15
Årstotal	396	9315	7552	6912

Udviklingen af en samlet skoletjeneste på hele museet er pågået i 2012, hvor der er etableret et tættere samarbejde og videndeling mellem museets formidlere. Med lanceringen af museets nye hjemmeside er der etableret en synlig platform for Kalklandets undervisningstilbud og pædagogiske profiler, som tydeliggør mulighederne for flerfaglige og tværfaglige undervisningsbesøg.

Etableringen af en skoletjeneste ved Koldkrigsmuseum Stevnstfort med grundlag i bevillingen fra Augustinus Fonden er pågået i 2012, hvor geolog Johanne Smith (barselsvikar for museumsformidler Dorthe Godsk Larsen) varetog udviklingen af projektets naturfaglige undervisningsforløb.

Østsjællands Museum fortsatte i 2012 samarbejdet med Skoletjenesten på Sjælland og deltager endvidere i udviklingsprojektet Learning Museum.

Museets tilbud til skoler er beskrevet under de enkelte afdelinger.

Lærerkurser

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Gæster
31.01.12	Sara Gelskov	Rolloskolen	Lærerkursus	30
24.03.12	Sara Gelskov	Møllevangsskolen	Lærerkursus	45
18.04.12	Sara Gelskov	Naturambassadører	Minilærerkursus	6
13.09.12	Sara Gelskov	Naturstyrelsen	Workshop om kortlægning	55

24.09.12	Sara Gelskov og Kirsten Føns	Naturvejleder Faxe og Naturcenter Stevns	Lærerkursus om kridt og kalk, Faxe	8
25.09.12	Sara Gelskov og Kirsten Føns	Naturvejleder Faxe og Naturcenter Stevns	Lærerkursus om kridt og kalk, Stevns	8
27.09.12	Sara Gelskov	Friluftsrådet/Grønne Spirer	Pædagogkursus	37
03.10.12	Sara Gelskov	Faxe Kommune	Lærerkursus om udeskole	5

5.3 FORMIDLING KOLDKRIGSMUSEUM STEVNSFORT

Koldkrigsmuseum Stevnfort blev i 2012 besøgt af 34.831 besøgende. Dette svarer til 86 % af besøgstallet for 2011.

Faldet i besøgstallet var forventet i forhold til den generelle udvikling hen gennem sæsonen og skyldes en række faktorer. Særligt svarer faldet i besøgstallet til den generelle udvikling omkring eksempelvis overnatninger i området i perioden. Museet iværksatte derfor en analyse af besøgs mønsteret med henblik på at tilpasse sine tilbud og øge besøgstallet fremover. Analysen af besøgstallene og besøgs sammensætningen har afsløret en række tendenser, som i sæsonen 2013 vil blive omsat i en række nye initiativer.

Der er blandt andet gjort følgende observationer:

- Besøgstallene afspejlede direkte faldet i bl.a. sommerhusudlejningen og antallet af lystbådes anløb på Stevns i perioden.
- Museet oplevede i stigende grad konjunkturbetingede aflysninger og fald i antallet af gruppeture. Virksomheder og foreninger har ikke længere samme midler. Tilsvarende oplevede museet i nogle tilfælde strøggæster, som besluttede sig for ikke at besøge museet, idet entréprisen forekom høj.
- Betydningen af medieomtale i særligt TV og landsdækkende aviser er væsentlig som en del af museets markedsføring. Det var i 2012 ikke muligt at skabe den samme direkte presseomtale, da museet har været meget eksponeret i de foregående år.
- Vejret var som altid en central faktor, og med regn i samtlige weekender i juni og juli har museet ikke oplevet den samme tilstrømning som tidligere.

Igen har museet noteret sig en ændring i besøgs mønsteret i forhold til tidligere sæsoner, idet antallet af besøgende skoleklasser med lanceringen af museets skoletjeneste er steget markant. Museet har i 2012 indtil videre været besøgt af 153 klasser med i alt 2.983 elever, hvilket var en betydelig stigning i forhold til 2011.

Permanent udstilling

Den permanente udstilling i Velkomstbygningen blev i foråret revideret og relanceret under titlen "Den Kolde Krigs mange ansigter".

Særudstillinger og arrangementer

Koldkrigsmuseum Stevnfort har i 2012 afholdt en række offentlige særarrangementer og særudstillinger. Herunder oplystes de væsentligste:

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Gæster
24.-26.08.12	Thomas Tram Pedersen	Dansk Militærhistorisk Køretøjsforening	Biler på fortet. Træf for militærhistoriske køretøjer 2012	1.070
26.08.12	Thomas Tram Pedersen	Stevns Musikskole	Klassisk koncert med Police Symphony Orchestra	340

13.- 21.10.12	Thomas Tram Pedersen/Christine Bernberg		Efterårsferiearrangement	1.254
21.10.12	Thomas Tram Pedersen		Sæsonafslutning	74

Undervisning

Som nævnt ovenfor er tilbud til skoler under stor udvikling takket være den store bevilling fra Augustinus Fonden.

Januar 2012 lancerede Koldkrigsmuseum Stevnstort deres nye undervisningstilbud til mellemtrin. Ved samme lejlighed indviede formanden for Børneudvalget i Stevns Kommune, Hans Chr. Rasmussen, det første af i alt fire nye undervisningslokaler på museet, et lokale bag fortets operationsrum, ved en mindre markering. I 2012 blev restaureringen af et andet af fortets undervisningslokaler, bunker 18, iværksat så det er klar til at blive taget i brug og inddraget i undervisning og generel formidling på museet i 2013.

I 2012 er indledt et samarbejde med Skole og Institution i Stevns Kommune omkring udarbejdelsen af fælles produkt efter ønske fra Børneudvalget. Målet er, at museet i samarbejde med lærere ansat på lokale skoler udvikler et undervisningsmateriale med et lokalt præg, der understøtter og supplerer undervisningen på museet.

Museet har i 2012 oplevet fortsat større efterspørgsel efter museets undervisningstilbud, hvor undervisningen er blevet varetaget af et underviserteam, der har fået en indføring i museets historiedidaktiske, museumsdidaktiske og pædagogiske målsætninger.

Særlige lukkede arrangementer

Koldkrigsmuseum Stevnstort og Den Kolde Krig tiltrækker stadig en stor interesse fra både dansk og international presse, fra universitetsinstitutter, ambassader, offentlige forvaltninger, herunder ministerier og styrelser, samt fra øvrige museer og udstillingssteder, som ønsker vidensdeling. Der har i alt været afholdt ca. 10 af denne type arrangementer i 2012, blandt andet for medlemmerne af Folketingets Forsvarsudvalg den 25. april, for den tyske ambassadør og hans medarbejdere den 6. september og for Kulturministeriets Departement den 30. april. Endvidere var museet vært for en rundvisning og dialog i forbindelse med et færøsk statsbesøg i Danmark for Folketingets Præsidium den 20. september.

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Gæster
25.04.12	Thomas T. Pedersen	Folketingets forsvarsudvalg	Omvisning og foredrag	19
25.05.12	Thomas T. Pedersen	Søværnets Officersskole	Undervisningsforløb	34
03.06.12	Thomas T. Pedersen	Weekendavisens redaktion	Omvisning	11
15.06.12	Thomas T. Pedersen	Vordingborg Kaserne	Særarrangement	120
15.08.12	Thomas T. Pedersen	Kulturstyrelsen	Arbejdsgruppemøde/omvisning	14
25.08.12	Thomas T. Pedersen	VL-gruppe 48	Omvisning	43
06.09.12	Thomas T. Pedersen	Forbundsrepublikken Tyskland	Omvisning for ambassadens medarbejdere	32
12.09.12	Tove Damholt, Thomas Tram Pedersen	Mogens Haugaard	Besøg af Christian Jensen (V)	2
20.09.12	Thomas Tram Pedersen	Folketingets Præsidium	Besøg af Folketingets Præsidium ved formanden med gæster fra Færøerne	21

11.12.12	TTP	TV2 Øst	TV-optagelser på Stevnstort	2
18.12.12	TTP	Golden Days	Tilrettelæggelse af Kulturens Motionsdag	4

5.4 FORMIDLING GEOMUSEUM FAXE

Geomuseum Faxe arbejder året igennem målrettet på at være et attraktivt og spændende besøgssted med mange skiftende tilbud om aktiviteter og små og store, aktuelle særudstillinger.

Eksempelvis sættes der på, at nye spændende fossile fund fra lokalområdet skal kunne udstilles løbende, så ikke kun finderne, men også alle andre kan få glæde af dem, og på den måde opfordres endnu flere til at holde øjnene åbne næste gang de er ude i naturen.

Museet har også faste tilbud om familieegnede aktiviteter i skolernes ferier som fossilstøbning, bygge farvestrålende koralrevsdyr og guidede fossiljagter i Faxe Kalkbrud, og derudover også et bredt udbud af årstidsrelaterede aktiviteter.

Den helt store succes er dog fortsat museets grundtilbud – fossiljagterne – hvor enhver kan komme med en af museets guider ned i Faxe Kalkbrud og finde deres egne 63 millioner år gamle fossiler.

Geomuseum Faxe har i 2012 haft 13.504 besøgende. Dette svarer til ca. 93 procent af besøgstallet for 2011. Faldet i besøgstallet skete især i forår og sommermånederne, mens vi lå over sidste års besøgstal i september og oktober. Det dårlige vejr og økonomi spillede en rolle, da vi fik mange aflysninger af bestilte ture i foråret, hvor forklaringen typisk var disse omstændigheder. Det er planlagt, at der i 2013 vil blive afholdt et øget antal publikumsaktiviteter og tilbud for at øge synligheden af museets tilbud.

Særudstillinger

I 2012 åbnede særudstillingen Dinosaurernes verden fortalt gennem frimærker. Udstillingen består af en nyherhøvet frimærkesamling (museumssag 10050) af dinosaurfrimærker fra hele verden. Denne er blevet udstillet sammen med knogler, tænder og fodspor fra mange af de dyr, der optræder på frimærkerne. Det er planlagt, at udstillingen skal løbe frem til påsken 2013.

Derudover er udstillingen af det mystiske vandmandslignede fossil fra Stevn Klint blevet flyttet fra Stevn Museum til Geomuseum Faxe, hvor det nu kan ses frem til 2013.

Åbne ture og arrangementer

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Gæster
Uge 7 og 8	Randi Johannson, Bo Rasmussen, Erik Rønholt	Geomuseum Faxe	Vinterferieaktiviteter: fossilstøbning, byg et koralrev	299
28.03.12	Jesper Milàn	Geomuseum Faxe, Forlaget Epsilon	Lancering af børnebogserien Vild med Viden	135
04.05.12	Vagn Aage Andersen	Geomuseum Faxe	Fossiljagt i Kalkbruddet	31
18.05.12	Vagn Aage Andersen	Geomuseum Faxe	Fossiljagt i kalkbruddet	99
05.06-12	Vagn Aage Andersen	Geomuseum Faxe	Fossiljagt i kalkbruddet	97
02.07 – 10.08.12	Randi Johannson, Vagn Aage Andersen, Bo Rasmussen	Geomuseum Faxe	Sommerferie aktivitet: Fossiljagt i kalkbruddet	1453

03.10.12	Jesper Milàn	Geomuseum Faxe og Biografen Kanten	Foredrag og reception: På dinosaurjagt i Grønland	35
15.10 – 19.10.12	Vagn Aage Andersen	Geomuseum Faxe	Efterårsferie aktivitet: fossiljagt i kalkbruddet	376
15.11.12	Jesper Milàn	Geomuseum Faxe	Reception for særudstillingen om dinosaurfrimærker, med oplæg af frimærkesamler Knud Hemdrup og museumsinspektør Jesper Milàn	28

Undervisning

Geomuseum Faxe har i 2012 kørt med et fast tilbud til skoler: rundvisning i museet med efterfølgende fossiljagt i Faxe Kalkbrud. Det faglige niveau og fokus for besøget afstemmes efter niveau og ønsker fra lærerne.

Naturvejleder Faxe

Det treårige projekt "Naturvejleder Faxe" er finansieret med støtte fra Friluftsrådet og Faxe Kommune som en del af formidlingen ved Geomuseum Faxe. Naturvejleder Faxe udgør et væsentligt supplement til skoletjenesten ved Geomuseum Faxe og har blandt andet arbejdet med at udvikle en ny model for samarbejde med skolerne, kaldet naturambassadørprojektet.

Naturambassadørprojektet har i projektets tredje år gjort sig positivt bemærket, og blev i september indbudt til at præsentere resultater og metoder for skoleverdenen på Naturstyrelsens nationale udviklingskonference om udeskole afholdt på Carlsberg. Der er i året endvidere blevet afholdt en række lærerkurser og netværksmøder. Individuelle ambassadørforløb har været afsluttet eller påbegyndt på følgende skoler i 2012: Rolloskolen, Møllevangsskolen og Karise Skole. Naturvejlederen Faxe har deltaget i otte lærerkurser og lærerworkshops (se afsnittet om Østsjællands Museum skoletjeneste).

Den 13. maj blev det fælles samarbejdsprojekt Naturrum Præstø Fjord åbnet ved arrangementer i hver af de tre kommuner omkring Præstø Fjord. Naturvejleder Faxe deltog her med aktiviteter for børnefamilier. Dagen markerede det endelige punktum for projektet, der har været flere år undervejs. Der findes nu nogle helt unikke besøgssteder langs med fjorden, hvor familien Danmark bliver budt velkommen til at opleve naturen og nyde fjorden ved fjordposter, der alle byder på ly og læ, formidling og andre faciliteter. Naturvejleder Faxe har ved flere lejligheder i løbet af året markedsført de ny muligheder for målgruppen.

I sommeren 2012 blev der opført en bålhytte i det kommunale naturområde Strandparken i Faxe Ladeplads. Opførelse af bålhytten med tilhørende naturbase er et projekt, der har forløbet som et samarbejde mellem Naturvejleder Faxe og Faxe Kommunes Center for Udvikling. Dermed blev 2012 året, hvor byggeri, indkøb af grej til naturbasen samt afrapportering til (den ene) tilskudsgiver Friluftsrådet blev afsluttet. Faxe Kommune er i skrivende stund midt i afrapportering til LAG, projektets anden tilskudsgiver. Bålhytten vil blive indviet og fejret på Skovens dag, den 5. maj 2013.

Året har desuden budt på mange både åbne og lukkede ture for mange forskellige målgrupper planlagt og afholdt med mange forskellige samarbejdspartnere.

Der blev i 2012 afholdt i alt 48 lukkede ture for forskellige grupper. Heraf var langt de fleste ture for skoleklasser fra Faxe Kommune.

I alt 15 offentlige arrangementer blev afholdt andre steder, ofte i samarbejde med andre aktører, og to blev afholdt på Geomuseum Faxe.

Sidst men ikke mindst bød 2012 på ansøgning om og tildeling af endnu tre års løntilskud fra både Friluftsrådet og de tre kommunale centre, der gennem de sidste tre år har støttet Naturvejleder Faxe.

Aktiviteter knyttet til Naturvejleder Faxe bliver endvidere præsenteret i en uddybet rapport til Friluftsrådet, præsenteret under projektets forskellige delmål. Denne rapport kan læses på <http://www.kalklandet.dk/om-os/vores-resultater/arsberetninger>.

Offentlige arrangementer andre steder

Dato	Samarbejdspartner	Arrangement	Deltagere
29.04.12	Skovens Dag og Strandegård Gods	Aktiviteter i Strandegård Dyrehave	42
13.05.12	Naturrumsprojektet	Åbning af Naturrum Præstø Fjord – børneaktiviteter	20
17.06.12	Haslev Kirke	Naturaktiviteter ved Grøn Gudstjeneste	20
30.06.12	Fiskerhusgruppen	Åbning af udstilling	35
04.07.12	Blå flag – Faxe Kommune	Krible krabledyr på stranden	36
05.07.12		Krible krabledyr på stranden	22
09.07.12	Blå flag – Faxe Kommune	Cykeltur på Feddet	33
11.07.12		Smådyr ved vandhullet – Haslev	17
12.07.12	Blå flag – Faxe Kommune	Sten for hele familien	19
17.07.12		Familieskovtur i Nordskoven, Haslev	11
18.07.12	Blå Flag – Faxe Kommune	Aftentur på Feddet	35
20.07.12		Sten for hele familien	27
01.09.12	Faxe Kommune – Vandrefestival	Insektsafari	32
09.09.12	Danmarks Naturfredningsforening Faxe	Naturens dag – skoleparken Haslev	50
04.11.12	Østsjællands Museum (Helle Ålsbøl)	Allehelgenstur i Haslev Orned	52

5.5 FORMIDLING STEVNS KLINT

Museets formidling af Stevns Klint blev udvidet betydeligt i 2012 med formidlingsprojektet Stevns Klint+ (se afsnit 5.9).

Udstilling Stevns Museum

Stevns Museum har oplevet en stigning i besøgstal. Stigningen skyldes formodentlig, at et stigende antal gæster finder frem til Højerup pga. den nye skiltning fra motorvej til Højerup, og at der nu er en sti fra parkeringsplads til museet.

Udstillingen "Stevns Klint – på vej mod verdensarv" fra 2010 blev i løbet af sommeren udvidet med særudstillingen "Fra Peters skatkammer", som indeholder en række af de bedste stykker fra den ny erhvervede samling af fossiler fra Stevns Kridtbrud. Særudstillingen yder på ingen måde samlingen retfærdighed, men viser alligevel en snert af, hvad der kan bydes på.

I sommerferien 2012 stod Trælleguppen igen klar med tilbud til alle besøgende, som kunne følge med i det enkle liv og forsøge sig med at grutte mel og bage brød eller tage en tur i den lille urtehøve.

Offentlige arrangementer Stevns Museum

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Besøgstal
08.07.12 13.07.12	Anette Rønnow	Stevns Museum og volontørgruppen: Trællene	Åbne aktiviteter i Klintehytten. Deltagelse af SFO	292
11.08.12	Helle Ålsbøl og Katrine B Holck	Aktiv Sommer, Stevns Kommune	Byggesten og Fiskeler: Udsavning og opmuring af miniature byggesten, modellering af kridthavsmonstre	17
18.08.11	Helle Ålsbøl og Katrine B Holck	Aktiv Sommer, Stevns Kommune	Byggesten og Fiskeler: Udsavning og opmuring af miniature byggesten, modellering af kridthavsmonstre	16

Udstilling Mandehoved

I den gamle operationsbygning på Mandehoved blev der i slutningen af 2010 etableret en ny udstilling om Stevns Klint. Udstilling er gratis at besøge og åben døgnet rundt, året rundt. Det er i denne sammenhæng værd at bemærke, at selvom udstillingen er ubemandet, har der ikke været konstateret tyverier eller hærværk. Antallet af gæster på udstillingerne på Mandehoved registreres med en automatisk tæller.

Udstilling Stevns Fyr

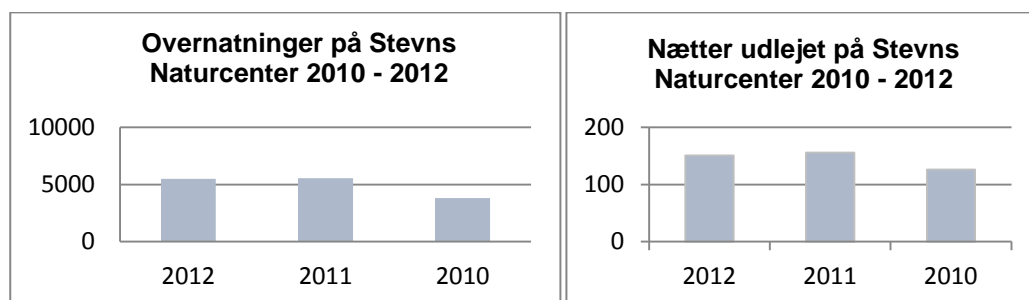
Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Besøgstal
19.04.12	Helle Ålsbøl	Stevns Kommune: Kultur og Fritid	Foredrag om Stevns Fyr som led i oplæring af frivillige fyrpassere	25
22.05.12	Helle Ålsbøl	Stevns Turistforening	Omvisning i fyr og fyrområde	25

Stevns Fyr drives af Stevns Kommune. Østsjællands Museum har på opfordring fra Stevns Kommune påtaget sig ansvaret for formidlingen på Stevns Fyr. Fyrmesterboligen rummer fortsat en undersøgelsesbaseret udstilling "Lyset fra Stevns Klint" udarbejdet af Østsjællands Museum i 2011 med støtte fra LAG-midler og Stevns Kommune.

Stevns Naturcenter

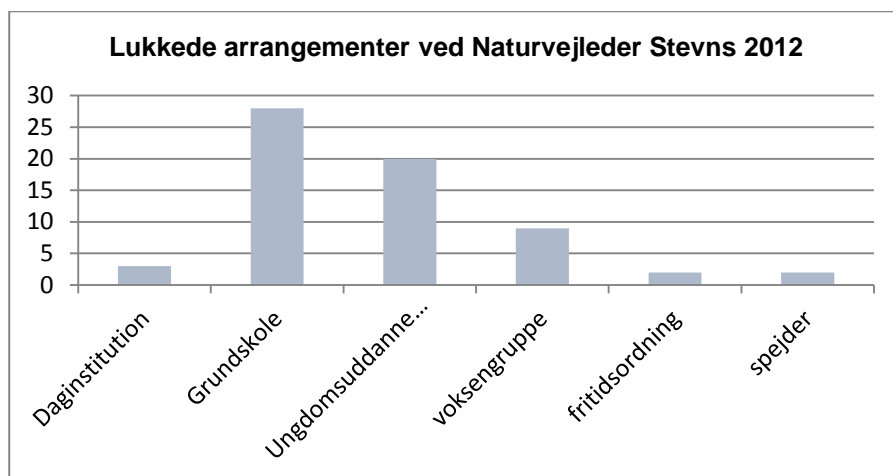
Stevns Naturcenter indgår som en del af formidlingen langs Stevns Klint, og naturvejlederen indgår i mange af museets formidlingsaktiviteter. Naturcenteret er fortsat et velbenyttet tilbud for skoler og børneinstitutioner.

Stevns Naturcenter fungerer tillige som overnatningssted for grupper og har i 2012 været lejet ud i 151 nætter med i alt 5.498 overnatninger, hvoraf de 3.270 var børn og 2.228 voksne. Dertil har været syv dagsbookninger af naturcenteret, hvor i alt 330 personer har benyttet naturcenteret.

Lukkede ture og arrangementer

Naturvejlederne har afholdt i alt 64 ture lukkede arrangementer med sammenlagt 1.896 deltagere fordelt på 1.354 børn og 542 voksne. Diagrammet viser fordelingen mellem grupper. Ungdomsuddannelserne fordeler sig på 19 forløb for alment gymnasium og et forløb for en handelsskoleklasse.

Turene ledes normalt af naturvejlederne på Stevns Naturcenter. I 2012 har det overvejende været biolog Kirstine Østergaard og geolog Katrine Bruhn Holck, der har været barselsvikar for Kirsten Føns. Hun var dog tilbage på arbejde i august og har derfra afholdt ture igen.

De lukkede ture er altid tilpasset efter dialog og ønsker fra målgruppen. For skoleklasser er den mest efterspurgt tur en fossiltur til stranden. Efter en introduktion til Stevns Klints geologi går gruppen med naturvejlederen ned til stranden og leder efter fossiler med hammer og lup.

I 2012 er der blevet udviklet et nyt tilbud målrettet gymnasieskolens undervisning i geologi, hvor eleverne skal lave en profiltegning af Stevns Klint og samtidig får udrullet den fantastiske historie om oprindelsen af asteroideteorien. Dette tilbud var meget efterspurgt i 2012.

Typiske ture er også en vandhulstur til Holtug Kridtbrud, hvor salamanderne er populære. Botanikturer i Holtug Kridtbrud eller på kalkoverdrevet ved Mandehoved er der også en del, der efterspørger, og for især de yngste grupper er det populært med 'krible-krable'-jagt efter insekter og andre små kræ. Blandt de ældste klasser i grundskolen kan det også være en guidet vandretur på Stevns Klints Trampesti, der efterspørgeres.

Blandt voksengrupper er en guidet vandretur på Stevns Klints Trampesti mest efterspurgt. Sådantur har fokus på geologien, den levende natur og kulturhistorien. Alt efter ønske bliver turene afholdt forskellige steder langs Stevns Klint, og de bliver ofte tilrettelagt sådan, at de byder på en tur ned på stranden og/eller til et af de nedlagte kalkbrud.

Stevns Naturcenter indgik i Stevns Kommunes sommentilbud til børn "Aktiv Sommer" med et arrangement.

Skolebigård

Skolebigården, der drives i samarbejde med Østsjælland Biavlforening, var i 2012 desværre ramt af uheld, således at en bifamilie døde og måtte erstattes med en ny. Det betød, at der ikke kunne tilbydes skolebigård tidligt på sæsonen. Heldigvis var der endnu ingen tilmeldte på uheldstidspunktet, så ingen hold måtte aflyses. Stevns Naturcenter deltog sammen med biavlforeningen i "De Vilde Blomsters Dag".

Geologivognen

Geologivognen er nu placeret på Stevns Naturcenter, hvorfra den kan bruges og udlånes.

Åbne arrangementer Stevns Klint (Stevns Museum, Stevns Naturcenter mv)

Strandture fra Rødvig

I 2012 blev der igen afholdt offentlige sommerture langs stranden mellem Rødvig og Boesdal Kalkbrud for turister. Mandag til torsdag i hele juli var der tilbud om både familieture og voksenture, i alt 17 ture. Turene gik ud til det berømte Fiskeler, hvor historien om klintens geologi blev fortalt, og hvor man kunne lede efter fossiler. På voksenturen fortsatte man til Boesdal Kalkbrud og gik ad Trampestien hjem. Besøgstillene var svingende og især de første to uger lavt. Dette mønster er set i andre år og skyldes nok, at det endnu ikke er højsæson. Der er derfor planer om at forskyde disse ture med en uge den kommende sæson. I alt 144 personer fordelt på 56 børn og 88 voksne deltog i turene.

Øvrige åbne arrangementer Stevns Klint

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Børn	Voksne
29.04.12	Kirstine Østergaard	Stevns Kommune	Skovens dag, Hårlev Byskov	8	15
13.05.12	Kathrine Bruhn Holck	Stevns Kommune	Kulturens Motionsdag	7	14
17.06.12	Kirstine Østergaard	Stevns Naturcenter og Østsjælland Biavlerforening	De vilde blomsters dag	9	13
25.08.12	Kirsten Føns	Region Sjælland	Vandrefestival	1	10
01.09.12	Kirsten Føns	Stevns Kommune	Vandrefestival	0	11
09.09.12	Kirstine Østergaard og Helle Ålsbøl	Stevns Kommune	Vandrefestival	0	12
09.09.12	Kirstine Østergaard og Helle Ålsbøl	Stevns Kommune	Vandrefestival	0	0
23.09.12	Kirsten Føns og Dorthe Pedersen	Geologiens Dage	Geologiens Dage	35	40
16.10.12	Kirstine Østergaard	Stevns Naturcenter	Rødvigtur	0	12
18.10.12	Kirstine Østergaard	Stevns Naturcenter	Rødvigtur	24	22

Anden formidling

Katrine Bruhn Holck deltog sammen med Johanne Schmith med en stand på "Markedspladsen" ved NTS årskonference den 8. marts på Professionshøjskolen Metropol, hvor de viste, hvad Stevns Naturcenter, Koldkrigsmuseum Stevnfort, Geomuseum Faxe og Naturvejleder Faxe kan byde på i skoletjenestesammenhæng. Til det udarbejdede de folderen "På opdagelse i Kalklandet".

Naturvejleder Faxe Sara Gelskov og Naturvejleder Stevns Kirsten Føns har sammen afholdt lærerkurset "I kridt og kalk til knæene" for lærere i Faxe og Stevns Kommuner.

5.6 FORMIDLING LL. HEDDINGE RYTTERSKELE

Det samlede besøgstal på Lille Heddinge Rytterskole var i 2012 232 personer.

5.7 FORMIDLING HASLEV MUSEUM

Besøgstal

Det samlede besøgstal på Haslev Museum i 2012 var 1.149 besøgende, hvoraf langt størstedelen var deltagere i arrangementer.

Antal besøgende uden for arrangementer:	Voksne	84
	Børn	34
	Total	118

I forbindelse med Dansk Vandrefestival blev der afholdt en byvandring i Haslev med 45 deltagere. Endvidere har der været afholdt kombineret byvandring og rundvisning for Dansk-Bhutanesisk Forening i Haslev ligeledes med 45 deltagere.

De åbne arrangementer afholdes ofte i samarbejde med medlemmer fra Lokalhistorisk forening i Faxe Kommune, som således støtter museet. Arrangementerne handler ofte om hands-on formidling af syteknikker.

Kulturnatten

Blandt årets arrangementer var Kulturnatten den 28. september igen det bedst besøgte arrangement med 608 besøgende.

Kulturnatten blev afviklet under temaet nostalgi. Ca. 10-15 frivillige fra Faxe Kommunes Lokalhistoriske Forening, der støtter Haslev Museum, havde som vanligt planlagt en aften med besøg fra forskellige husflids- og håndværksudøvere, og der var udsalg af øl og ostemadder.

Østsjællands Museum bidrog med opstilling af telt i museets gårdhave, og Helle Ålsbøl fremviste et postkort-show med gamle motiver fra Haslev og omegn. Desuden var museumsbutikkens beholdning af gamle haslevpostkort fundet frem til salg, og gæsterne kunne prøve eller genopdage kunsten at skrive med pen og blæk.

Åbne arrangementer

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Gæster
12.02.12	Jette Bernhøft	Haslev Museum	Kniple-workshop	20
13.02.12	Jette Bernhøft	Haslev Museum	Kniple-workshop	23
15.02.12	Tine Jensen	Haslev Museum	Kalkmaleri-workshop	9
02.09.12	Helle Ålsbøl	Faxe Kommune/ Vandrefestival	Byvandring i Haslev	65
16.02.12	Tine Jensen	Haslev Museum	Kalkmaleri-workshop	6
15.09.12	Jette Bernhøft	Jette Bernhøft	Kniplingens Dag	27
28.09.12	Helle Ålsbøl og frivillige	Faxe Kommunes Lokalhistoriske Forening og Haslev Museum	Haslev Kulturnat	604
15.10.12	Jette Bernhøft	Haslev Museum	Kniplings-workshop for børn	23
16.10.12	Jette Bernhøft	Haslev Museum	Kniplings-workshop for børn	25
17.10.12	Erik Rønholt	Haslev Museum	Papirfly-workshop	26
01.11.12	Jette Bernhøft	Jette Bernhøft	Håndarbejdets Dag	24

Kurser

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Besøgstal
06.- 07.10.12	Jette Bernhøft	Jette Bernhøft	Undervisning: Hulsømme og hedeboanter	17 11
03.- 04.11.12	Jette Bernhøft	Jette Bernhøft	Undervisning: Hulsømme og hedeboanter	17 15

5.8 FORMIDLING ANDRE STEDER

Egne åbne ture og arrangementer (undervisning/foredrag/aktiviteter)

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Gæster
25.06.12	Tove Damholt Anna Elisabeth Jensen Anne Højer Petersen Johnny Madsen	Fælles	Vandretur på Skejten	57

Foredrag mv. for ekstern arrangør

Dato	Navn	Arrangør	Arrangement	Gæster
06.02.12	Jesper Milàn	Sydsjællands Amatørgeologiske Forening	Foredrag om koprolitter og vandmænd	Ca 30
07.03.12	Thomas T. Pedersen	Folkeuniversitetet Bjerringbro	Foredrag om den Kolde Krigs kulturspor	52
15.03.12	Thomas T. Pedersen	LUFTVET, Skalstrup	Foredrag om museets arbejde	Ca. 120
19.04.12	Helle Ålsbøl	Stevns Kommune	Foredrag for nye fyrpassere	Ca. 30
24.04.12	Tove Damholt	Ranestedet	Foredrag	Ca. 14
22.05.12	Helle Ålsbøl	Stevns Turistforening	Omvisning Stevns to fyr og Udkikken	Ca. 40
13.06.12	Helle Ålsbøl	Rødvig Børnecenter	Klintekongen og Elverhøj.	27
02.07.12	Thomas T. Pedersen	LUFTVET, Skalstrup	Foredrag om bevaring af luftværnsstillinger	Ca. 180
17.08.12	Sara Gelskov	Avnø Naturcenter	Guide en tur ved Bioblitz	23
23.08.12	Thomas T. Pedersen	Flyvevåbnets Officersskole	Foredrag om Flyvevåbnets historie	Ca. 60
05.09.12	Kirsten Føns	Stevns Kommune	Infomøde for nyansatte, foredrag	40
11.10.12	Jesper Milàn	Sydsjællands Amatørgeologiske Forening	Foredrag: På dinosaurjagt i Grønland	Ca 30
26.10.12	Jesper Milàn	Fynske Fossilsamlere	Foredrag: På dinosaurjagt i Grønland	46
07.11.12	Thomas T. Pedersen	Folkeuniversitetet Odense	Foredrag om dansk forsvar i 60'erne	29
09.11.12	Tove Damholt	Organisationen af Danske Museer	Nyt fra Østsjællands Museum	Ca. 15
09.11.12	Tove Damholt	Organisationen af Danske Museer	Nyt fra Kulturstyrelsens Naturhistoriske Råd.	Ca. 15
23.11.12	Tove Damholt	LAG Stevns	LAG-dag	Ca. 20

5.9 ELEKTRONISK FORMIDLING – STEVNS KLINT+

Den 10. oktober indviede kulturminister Uffe Elbæk på vegne af museet officielt sin formidlingsindsats Kalklandet. Indvielsen skete i Højerup Gl. Kirke og på Traktørstedet Højeruplund med deltagelse af ca. 100 særligt inviterede gæster. Ved indvielsen talte foruden Uffe Elbæk også museets bestyrelsesformand Jens

Carl Jørgensen, borgmester i Stevns Kommune Poul Arne Nielsen, museumsdirektør Tove Damholt og bestyrelsesformand i Nordea-fonden Mogens Hugo.

Ved indvielsen åbnedes publikums adgang til museets nye hjemmeside, mulighed for download af den mobile app *Stevns Klint App* samt den nye skiltning langs Stevns Klint.

Den festlige lancering af formidlingsuniverset omkring Stevns Klint var kulminationen af et omfattende arbejde på museet, som blev indledt i 2010, og som for alvor kom til at præge museets aktiviteter i 2012. Gennem året arbejdede dels en stor del af museets faste stab og dels en række projektmedarbejdere på at realisere projektets enkelte dele og få disse dele knyttet sammen i en samlet formidlingsflade.

Projektets formidlingsflade omfatter fire primære dele:

- Museet har udarbejdet et helt nyt website, der sætter brugerens behov for information om museets tilbud og viden i centrum. Museet har valgt at lave en fuldt integreret løsning, der samler alle museets attraktioner og aktuelle tilbud i én indgang, der primært er rettet til museets slutbrugere, og som skal understøtte, at brugerne ønsker at besøge museets attraktioner. Samtidig kan kolleger og myndigheder orientere sig om museets arbejdsområder, forskning og administration. Museet kan selv løbende videreudvikle og forny det nye website.

- Museet har udviklet en mobil applikation til smartphones, der tager udgangspunkt i brugerens besøg ved Stevns Klint og har til formål at vejlede og ledsage brugeren til de rigtige steder og historier langs klinten gennem kort, spil, billeder, film og artikler. Den mobile applikation omfatter både museets egne materialer og relevant viden fra andre myndigheder og organisationer. Applikationen er uafhængig af netadgang og kan løbende videreudvikles og fornyes af museet selv.

- Museet har opsat skilte langs Trampestien ved Stevns Klint og ved de vigtigste attraktioner med henblik at guide brugerne frem til de rigtige steder og rigtige historier. Skiltningen er udviklet og opsat i et nært samarbejde med Stevns Kommune og i dialog med de mange lodsejere og aktører langs Trampestien. Den nye skiltning erstatter hovedparten af de eksisterende informationstavler og giver brugeren en homogen indgang til Stevns Klint. Skiltene er overdraget til Stevns Kommune.

- Museet har ved Stevns Museum og på Koldkrigsmuseum Stevnsfort etableret adgang til fri download af den mobile app - blandt andet sponsoreret af SEAS-NVE. Sammen med skærme med film og information om klintens mange steder og historier, skal installationerne lede brugerne ud langs klinten til flere oplevelser. Installationerne vil være klar til brugerne i sæsonen 2013.

En række medarbejdere i museets faste stab var gennem året engageret i at udforske og formidle nogle af de mange fantastiske historier, som knytter sig til Stevns Klint på de forskellige formidlingselementer, som indgår i projektet. Tove Damholt og Jesper Milàn bidrog med viden omkring klintens geologi, Kirsten Føns og Kirstine Østergaard omkring den levende natur og Helle Ålsbøl og Thomas Tram Pedersen omkring kalkens kulturhistorie og Den Kolde Krig. Samtidig bidrog en række interne og eksterne projektmedarbejdere med viden og materialer indenfor de fire områder, herunder Katrine Bruhn Holck og Thomas W. Johansen samt en række eksterne fotografer, tegnere og illustratører samt spil- og filmproducenter.

I alt er der som led i projektet blevet produceret:

- ca. 400 historier med illustrationer til mobil og web
- bestemmelsesnøgler til rovfugle, sommerfugle og fossiler til mobil og web med flere hundrede arter
- 49 film, spil og animationer til mobil, web og onsiteformidling
- 62 detailkort til skilte, mobil og web
- ca. 300 tekster og illustrationer til mere end 60 skilte
- ca. 200 sider med brugerinformation på mobil
- ca. 400 sider med brugerinformation på web

Det store materiale er blevet samlet, gennemarbejdet og til dels oversat til engelsk og tysk af en projektgruppe bestående af Thomas Tram Pedersen, Ingeborg Kofoed Brodersen, Katrine Bruhn Holck og Tove Damholt samt en ekstern partner. Gruppen forestod samtidig det nære samarbejde med museets

mange eksterne samarbejdspartnere og leverandører - ikke mindst virksomheden Adapt, som har udarbejdet projektets grafiske grænseflader, website og mobil løsninger samt layout af skilte.

Endelig har museets administration og driftsmedarbejdere i stor stil bidraget til projektet - ikke mindst med samling, maling og montering af de mange skilte.

Projektet har gennem hele året været en stor fælles indsats, der har inddraget museets mange kompetencer på bedste vis. Gennem projektet har museet fået etableret et første meget vigtigt og fremadrettet skridt i formidlingen af Stevns Klint som UNESCO Verdensarv, og museet har erhvervet en yderligere indsigt og viden indenfor sine satsningsområder og skabt en solid platform for det videre formidlingsarbejde langs Stevns Klint i Kalklandet og på museets forskellige formidlingssteder.

Projektet har i processen og ved lanceringen skabt en betydelig opmærksomhed i offentligheden og blandt kolleger. Museet har derfor siden lanceringen stillet sin viden og erfaringer med denne type formidling til rådighed for en lang række eksterne myndigheder og museer, hvoraf flere nu arbejder på at implementere tilsvarende løsninger. Dermed har museet også levet op til den fælles målsætning med Nordea-fonden om at skabe en ny og almindeligt anvendelig platform til formidling i landskabet.

Historisk Atlas

Østsjællands Museum har beskrevet ca. 20 lokaliteter til sitet Historisk Atlas fordelt på Stevns og Faxe Kommuner. Lokaliteterne er skrevet med udgangspunkt i fast kulturarv af forskellig art. Der er således både historier om industrikomplekset Heering i Dalby, Peder Syv fra Hellested Kirke, Faxe Kalkbrud og stensværk i Stevns Klint ved Højerup. Sitet kan udbygges løbende.

5.10 PUBLIKATIONER

I nedenstående lister er personer tilknyttet Østsjællands Museum i fremhævet med fed skrift.

Faglige publikationer med peer-review

Hunt, A.P., **Milàn, J.**, Lucas, S.G., and Spielmann, J.A. (eds.). 2012. Vertebrate Coprolites. *New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin* 57, 1-387.

ISSN: 1524-4156

Pedersen, S.A.S., and **Damholt, T.** 2012. Cliff collapse at Stevns Klint, south-east Denmark. *Geological Survey of Denmark and Greenland Bulletin* 26, 5-8.

ISSN 1604-8156

Karl, H.-V., **Milàn, J.**, and Tichy, G., 2012. New shell remains of *Peltochelys duchastelli* (Dollo, 1884) from western and middle Europe and the rise of Trionychids (Testudines: Trionychoidea). *Studia Geologica Salmanticensia, Volumen espical*, 9, 87-106.

ISSN: 0211-8327

Vallon, L.H., 2012. Eat Sh*t – a dessert plate for coprophiles. *Ichnos – an international journal for plant and animal traces*, 19, 254-257.

ISSN: 1042-0940

Milàn, J., **Rasmussen, B.W.**, and Bonde, N., 2012, Coprolites with prey remains and traces from coprophagous organisms from the Lower Cretaceous (Late Berriasian) Jydegaard Formation of Bornholm, Denmark. *New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin*, 57, 235-240.

ISSN: 1524-4156 (M)

Milàn, J., Clemmensen, L.B, Adolfssen, J.S., Estrup, E.J., Frobøse, N., Klein, N., Mateus, O., and Wings, O., 2012. A preliminary report on coprolites from the Late Triassic part of the Kap Stewart Formation, Jameson Land, East Greenland. *New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin*, 57, 245-240.

ISSN: 1524-4156

Hunt, A.P., Lucas, S.G., **Milàn, J.**, and Spielmann, J.A. 2012. Vertebrate coprolite studies: status and prospectus. *New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin*, 57, 5-24.

ISSN: 1524-4156

- Milàn, J.**, 2012, Crocodylian scatology – A look into morphology, internal architecture, inter- and intraspecific variation and prey remains in extant crocodylian feces. *New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin*, 57, 65-71.
ISSN: 1524-4156
- Milàn, J., Rasmussen, B.W.**, and Lynnerup, N., 2012, A coprolite in the MDCT-scanner – internal architecture and bone contents revealed. *New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin*, 57, 99-103.
ISSN: 1524-4156
- Vallon, L.H.** 2012, Digestichnia (Vialov, 1972) – an almost forgotten class for trace fossils. *New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin* 57, 131-135.
ISSN: 1524-4156
- Lauridsen, B.W.**, Bjerager, M., and Surlyk, F., 2012. The middle Danian Faxø Formation – New lithostratigraphic unit and a rare taphonomic window into the Danian of Denmark. *Bulletin of the Geological Society of Denmark*, 60, 47-60.
ISSN: 0011-6297

Faglige publikationer uden formaliseret peer-review

- Damholt, T.** & Surlyk, F., 2012. Nomination of Stevns Klint for inclusion in the World Heritage List. Østsjællands Museum, 160 pp.
ISBN: 978-87-994430-2-4
- Milàn, J., 2012 Book review: Dinosaurs in Australia: Mesozoic life from the southern continent The Palaeontological Association Newsletter 79: 91-93.
ISSN: 0954-9900

Populærvideenskabelige publikationer

- Hemmingsen, R. og **Damholt, T.** 2012. Stevns Klint (Fotobog). Østsjællands Museum.
ISBN: 978-87-99430-5-5
- Heinberg, C.** 2012. Livet i Kridthavet. Stevns Museum, 64 pp. Stevns Museum
ISBN: 978-87-994430-3-1
- Milàn, J.** 2012, Gåden om dinosaurernes uddøen, Vild med Viden nr 1. Forlaget Epsilon, 16 pp.
ISBN: 978-87-993384-4-3
- Milàn, J.** 2012, Krokodillen fra Faxø Kalkbrud, Vild med Viden nr 2. Forlaget Epsilon, 16 pp.
ISBN: 978-87-993384-5-0
- Milàn, J.**, Rasmussen, B.W., Lynnerup, N., & Vallon, L.H., 2012, Nichts Anrühiges: Ein Kopolith im CT-Scanner. Fossilien - Zeitschrift für Hobbypaläontologen 2012: 4. 217-221
ISSN: 0175-5021
- Milàn, J.**, Lüthje, C., & Hurum, J.H. 2012. På sporet af verdens første store pattedyr. Stein, magasin for populærgeologi, 39(4), 64-70.
ISSN: 0802-9121

Publikationer om naturhistorisk formidling

- Gelskov, S.** 2012. Naturambassadør, et nyttigt netværk. NATURvejleder, marts 2012 – 21(1), 52-53. ISSN: 1601-8214

Elektroniske populærvideenskabelige publikationer

- Damholt, T.** 2012: Kalkens geologi. 19 historier om kalkens geologi ved Stevns Klint. Østsjællands Museum. Web: <http://www.kalklandet.dk/historie/historier>
- Johansen, T.W.** 2012: Den levende natur. 74 historier om den levende natur langs Stevns Klint. Østsjællands Museum. Web: <http://www.kalklandet.dk/historie/den-levende-natur>
- Milàn, J.** 2012: Kalkens geologi. 31 historier om kalkens geologi ved Stevns Klint.

Østsjællanders Museum. Web: <http://www.kalklandet.dk/historie/historier>
Pedersen, T.T. 2012: Den Kolde Krig. 53 historier om Den Kolde Krig ved Stevns Klint.
Østsjællanders Museum. Web: <http://www.kalklandet.dk/historie/den-kolde-krig>
Østergaard, K. 2012: Den levende natur. 28 historier om den levende natur langs Stevns Klint.
Østsjællanders Museum. Web: <http://www.kalklandet.dk/historie/den-levende-natur>
Ålsbøl, H. 2012: Kalkens Kulturhistorie. 71 historier om Kulturhistorie langs Stevns Klint.
Østsjællanders Museum. Web: <http://www.kalklandet.dk/historie/historier>

Nyhedsbreve

I 2012 har Østsjællanders Museum atter udarbejdet tre nyhedsbreve for Østsjællanders Museumsforening, som udsender dem til foreningens medlemmer. Museumsinspektør Helle Ålsbøl er redaktør.
Nyhedsbrev nr. 56 med artikler om Østsjællanders Museumsforening, Udvikling af skoletjeneste, Naturambassadører i Faxe, medlemstilbud af børnebog om fossiljagt.
Nyhedsbrev nr. 57. Temanummer med eksempler på historier fra applikationen Stevns Klint+.
Nyhedsbrev nr. 58 er udsendt med artiklerne: Stevns Klint bliver digital, Den Kolde Krigs Danmarkskort, Dinosaur ekspedition Grønland 2012.

5.11 MARKEDSFØRING

Museet markedsfører sig primært ved hjælp af annoncer i relevante medier samt pressemeddelelser om aktiviteter på museet i relevante medier. Derudover interesserer pressen sig for museets attraktioner og emner. Det afføder omtale i lokale, regionale og nationale dagblade, ugeblade, ugeaviser, fagblade, radio og TV.

Annoncering for museets attraktioner

I 2012 har museet haft annoncer for Geomuseum Faxe og Koldkrigsmuseum Stevnsfort i FDM-kataloget. Museet har ligeledes annonceret for både Stevns Museum, Koldkrigsmuseum Stevnsfort, Geomuseum Faxe og Haslev Museum i DCU-kataloget (Dansk Camping Union).

Derudover har der været en ½ sides annonce for Koldkrigsmuseum Stevnsfort, Geomuseum Faxe og Stevns i annoncetillæggene Sommerliv og Sommeren 2012, der udkommer med hele B.T.s oplag henholdsvis den 3. maj og 21. juni 2012, ligesom der blev bragt en ½ sides annonce for Koldkrigsmuseum Stevnsfort, Geomuseum Faxe og Stevns Klint i Jydske Vestkysten den 14. april 2012.

Museets attraktioner markedsføres i Faxe Turist, Stevns Turist samt i Destinationskataloget Møn og Sydsjælland, som udkommer i 80.000 eksemplarer, ligesom der er iværksat en tættere dialog med Stevns Turistbureau omkring fælles markedsføring af Stevns Klint og dens attraktioner, herunder udvikling af pakke tilbud til turister.

I 2012 blev der i øvrigt etableret fælles annoncering på både Rødvig Feriebys og museets hjemmeside i uge 14-22 og uge 36-42. Annoncen handlede om køb af en samlet pakke "Hele Stevns for hele familien". Museet fik ligeledes trykt 200 stk. rabatbilletter, som Traktørstedet Højeruplund har uddelt til sine gæster. En rabatbillet giver rabat til entré på Stevns Museum.

Som led i Forvaltningsplan Stevns Klint har Tove Damholt og Lone Dalthur på vegne af koordinationsgruppen Stevns Klint udarbejdet en plan for vejskilte til Stevns Klint i Stevns Kommune. Skiltene er nu opsat af Stevns Kommune.

Nordea-fonden har i forbindelse med lancering af Kalklandet foreslået en øget synlighed af projektet og af samarbejdet mellem museet og fonden. I fællesskab har museet og fonden derfor indledt en reklamekampagne, som omfatter en busreklame for Stevns Klint App og museet i København fra marts 2013 og seks måneder frem.

Det drejer sig konkret om en reklame på bagsiden af en bus nr. 14, der kører forbi flere centrale knudepunkter i København K, herunder Vesterport St., Rådhuspladsen og Nørreport st.. Derudover kører den igennem Vanløse, Frederiksberg, Østerbro, Hellerup og til Klampenborg St. Dermed øges synligheden af museet i Københavnsområdet.

Markedsføring af museets aktiviteter

Der udsendes løbende pressemeddelelser omkring museets arrangementer til relevante regionale og lokale medier. Dette gælder såvel udstillinger som ture med naturvejlederen. Museets aktiviteter eksponeres på:

- egne platforme såsom
  - hjemmeside
  - app
  - Facebook
- relevante eventkalendre som
  - Kulturnaut
  - stevns.dk.
- biblioteker, turistbureauer og lign.

Derudover udsendes pressemeddelelser til:

- lokale netmedier,
- ugeaviser,
- radiostationer,
- relevante dagblade
- TV2Øst.

Museets eget markedsføringsmateriale

Museet har i 2012 fået lavet nye foldere til:

- Koldkrigsmuseum Stevnstfort
- Stevns Klint Højerup – Stevns Museum
- Geomuseum Faxe
- Haslev Museum

Derudover har museet lavet en folder om Kalklandet, der præsenterer ovenstående attraktioner i én folder. Hertil kommer en folder om offentlige ture med Naturvejleder Faxe i 2012 samt en folder om kunstudstilling i Fiskerhuset i sæson 2012.

Hertil kommer den mere formidlingsrettede folder "Oplev Stevns Klint", som udgives i samarbejde med Stevns Kommune.

Folderen 'På opdagelse i Kalklandet' om museets undervisningstilbud er udarbejdet til uddeling på en stand på 'Markedspladsen' i NTS årskonference d. 8. marts 2012 på Professionshøjskolen Metropol.

Museet har ligeledes fået nyt brevpapir med nye logoer og nye mailsignaturer på e-mails.

Presseklip 2012: Museet i medierne

Museet og dets aktiviteter er i 2012 blevet omtalt i både landsdækkende, regionale og lokale medier. Nedenfor findes et udpluk. Arrangementsomtaler optræder ikke i listen, da den så ville blive for omfangsrig. Arrangementsomtaler er fortrinsvis i lokale dagblade og ugeaviser.

Landsdækkende medier

Medie	Titel	Dato
DR2	Danske Vidundere - Stevns Klint	21.01.2012
DK NYT	Stevns Klint i kamp om plads på Unesco-liste (http://dknyt.dk/sider/artikel.php?id=59661)	02.02.2012
DR P1	Natursyn - Lækre fossiler	03.02.2012
Weekendavisen	Vilde fossiler, anm: Vild med Viden 1-8	23.03.2012
DR2	Viden om: Tidsrejse i Grønland.	18.04.2012
DR2	Viden om: Tidsrejse i Grønland	19.04.2012
DR P1	Løjtnantens tipvognsspor - om jernbanen til Faxe Ladeplads	07.05.2012
DR P1	Træskovioline i Faxe - om kalkbrudarbejderen, der kom til skade og blev spillemand	09.05.2012
Weekendavisen	Når krigen kommer	16.05.2012
Radio 24syv	Aflyttet	09.06.2012
Radio 24syv	Aflyttet	28.07.2012
DR2	Viden om: Tidsrejse i Grønland,	09.09.2012
Radio 24syv	Eftermiddag: Bunkere og andre hemmelige steder fra Den Kolde Krig	14.09.2012
Politiken	Enestående hæder til dansk fossilsamler	28.10.2012
DR Nyheder	Fandt højtænder og krokodillelorte: Dansk fossilsamler får enestående hæder	28.10.2012
Radio 24/7	Museumsinspektør Jesper Milàn fra Geomuseum Faxe fortæller om dinosaurer, deres uddøen og afføring	30.10.2012
Kristeligt Dagblad	Dansk amatørpalæontolog modtager fornem pris	10.11.2012
Ritzau	Klippefæstningen Stevnsfort bliver fredet	23.11.2012
Berlingske	Tophemmeligt fort fredes	23.11.2012
Jyllands-Posten	Danmarks atom-knytnæve skal fredes	23.11.2012
Politiken	Sjællands tophemmelige fæstning bliver fredet	23.11.2012
DR Radioavisen	Stevnsfort fredes	23.11.2012
DR2	Danske Vidundere: Stevns Klint	02.12.2012
DR2	Fjenden kommer: Stevnsfortet	12.12.2012

Regionale og lokale medier

Medie	Titel	Dato
Dagbladet	4.C har time 18 meter under jorden	25.01.2012
TV2 Øst	Historien om Stevns fyr er nu kommet på tryk (http://www.tv2east.dk/artikler/historien-om-stevns-fyr-nu-paa-tryk)	26.01.2012
Stevnsbladet	Lær om krig på en autentisk måde	28.01.2012
TV2 Øst	Stevnsfortet udvider (http://www.tv2east.dk/video/2012-01-28/stevnsfortet-udvider)	28.01.2012
TV2 Øst	Ansøgning til verdensarv afleveret (http://www.tv2east.dk/artikler/ansoegning-til-verdensarv-afleveret)	31.01.2012

TV2 Øst	I 20 år har Stevns kæmpet for at gøre klinten tilgængelig (http://www.tv2east.dk/video/2012-01-31/i-20-aar-har-stevns-kaempet-for-at-goere-klinten-tilgaengelig)	31.01.2012
Dagbladet	Ministeren krydser fingre for Klinten	01.02.2012
Dagbladet	Stevns Klint er på vej til verdensarv	01.02.2012
Dagbladet	Klinten har gode chancer	01.02.2012
Stevnsbladet	Kamp om plads på Unescos liste	04.02.2012
DR Regionalen	Tema om Den Kolde krig (5 udsendelser) (http://www.dr.dk/P4/Sjaelland/Nyheder/RegionSjaelland/2012/02/09/171437.htm)	13.02.2012
Dagbladet	En unik bogserie fra geomuseet	23.02.2012
Dagbladet	Koldkrigsmuseets støtter lukker ned	28.03.2012
Sjællandske	Kæmpe interesse i Faxe Kalkbrud	13.04.2012
Dagbladet	Museumsleder med høj energi	12.05.2012
Sjællandske	Feddet byder på gode naturrum	15.05.2012
Stevnsbladet	Ti år, der fløj af sted	19.05.2012
TV2 Øst	Ringmærkning af vandrefalke på Mandehoved (http://www.tv2east.dk/video/2012-05-25/dagens-nyheder-1930-25-maj-2012)	25.05.2012
Dagbladet	Koldkrigsmuseet er indstillet til fredning	11.06.2012
Dagbladet	Koldkrigsmuseum skal fredes	11.06.2012
Dagbladet	Fornem kridtsamling er starten på nyt museum	23.06.2012
Dagbladet	Bussen vil køre hele vejen til Stevnfort	05.07.2012
Næstved-Bladet	Jesper Milån klar til dinosaurekspedition	07.07.2012
Stevnsbladet	Miniudstilling med fossilstykker	07.07.2012
Dagbladet	En stor by som aldrig blev storby	03.09.2012
DR P4	Går den kolde krig i glemmebogen? (1:5)	13.09.2012
Stevnsbladet	V-formand fik en kanon god oplevelse	15.09.2012
Radio Østsjælland	Erik Rønholt og Helle Ålsbøl fortæller om Haslev Kulturnat	22.09.2012
Dagbladet	Stevns Klint bliver digital	06.10.2012
Stevnsbladet	Stevns Klint bliver digital	06.10.2012
TV2 Øst	65,5 millioner år på én app (http://www.tv2east.dk/artikler/655-millioner-aar-paa-en-app)	09.10.2012
DR P4	Stevns Klint bliver digital	09.10.2012
Dagbladet	Stevns Klint skal løbe i front	10.10.2012
Dagbladet	Rollemodel for hele landet	11.10.2012
Stevnsbladet	Stevns Klint som rollemodel	13.10.2012
Dagbladet	Danmarksrekord i røde glenter	15.10.2012
Stevnsbladet	Landskabet er ladet med tavler	20.10.2012
DR P4 Regionalen	Stevnsfort under Cubakrisen	22.10.2012
Dagbladet	Naturvejleder-ordning sikret for tre år mere	23.10.2012
Dagbladet Ringsted	Vibeengskolen er enestående selv på nationalt plan	23.10.2012

Dagbladet	Alice bliver hædret for sit arbejde med fossilerne	29.10.2012
TV2 Øst	Hæder til fossiljæger (http://www.tv2east.dk/artikler/haeder-til-fossiljaeger)	29.10.2012
Jyske Vestkysten	Tophemmeligt fort fredes	23.11.2012
TV2Øst	Stevnsfort bliver fredet (http://www.tv2east.dk/artikler/klippefaestningen-stevnsfort-bliver-fredet)	23.11.2012
Dagbladet	Klap på skulderen til Stevnsfortets frivillige	30.11.2012
Stevnsbladet	Stevnsfort fredes	01.12.2012
Stevnsbladet	Vinder af Stevnprisen 2012	01.12.2012
Dagbladet	Klinten er udkommet i bogform	11.12.2012
Sjællandske	Stor hæder til Alice Rasmussen fra Faxe	15.12.2012

5.12 HJEMMESIDE

Museets har i 2012 fået en ny hjemmeside: www.kalklandet.dk.

Fra 01.01.2012-15.10.2012 lå Østsjælland Museums hjemmeside under <http://www.aabne-samlinger.dk/>, mens museets nye hjemmeside <http://www.kalklandet.dk> gik i luften fra 16.10.2012.

Antal unikke besøg	2012	2011	2010	2009	2008
Åbne Samlinger	76.714	51.131	49.296	56.103	36.549
Kalklandet	9.308				
I alt	86.022	51.131	49.296	56.103	36.549

Antal sider set pr. besøg	2012	2011	2010	2009	2008
Åbne Samlinger	6	5,5	5,1	6,2	5,0
Kalklandet	4,43				

6. BYGNINGER OG UDENDØRSAREALER

6.1 BYGNINGER – ØSTSJÆLLANDS MUSEUM/STEVNS MUSEUM

Tagpladerne på Stevns Museum smuldrer og er i meget ringe tilstand. Efter indtrængen af vand i kontorerne nær indgangspartier er tagpladerne på den lave del af Stevns Museum østlige side er udskiftet. Pris ca. kr. 200.000.

Køkkenet er renoveret, så det nu fremstår præsentabelt og kan rumme flere personer.

Fibernet er indlagt ind til Østsjælland Museum/Stevns Museum. Fibernettet er et sponsorat fra SEAS-NVE.

Samarbejdsaftale indgået med Selskabet Højeruplund, som slår græsarealet på Højerup Bygade 38.

6.2 BYGNINGER – GEOMUSEUM FAXE

Geomuseum Faxe er et nyt moderne byggeri, og derfor er der stadig små detaljer omkring indeklimaet, der ikke er helt på plads endnu. De store glaspartier får temperaturen til at stige kraftigt, så snart solen rammer bygningen, og gennem sommermånederne når temperaturen sjældent under 30 grader i udstillingslokalet. Faxe Kommune er i løbende dialog med museet omkring problemet og arbejder på en permanent løsning. Som midlertidig løsning er der blevet opsat ventilatorer i udstillingslokalet, der skaber cirkulation i luften og derved midlertidigt har afhjulpet problemet, indtil den permanente løsning er på plads.

6.3 BYGNINGER – KOLDKRIGSMUSEUM STEVNSFORT

Kulturstyrelsen indledte på eget initiativ i 2011 en proces omkring en fredning af Stevnstfort, som forløb videre frem i 2012. Efter flere overvejelser omkring hvilke fredningsinstrumenter, som kunne tages i brug ved fredningen af det komplekse og omfattende område, som omfatter såvel det underjordiske fort som terrænet med alle bygninger som et samlet kulturmiljø, valgte Kulturstyrelsen at indstille Stevnstfort til en samlet bygningsfredning.

I sin fredningsindstilling fra maj 2012, som museet bidrog til, lagde Kulturstyrelsen bl.a. vægt på følgende:

”Stevnstfort udgør et særdeles velbevaret militærhistorisk kulturmiljø, hvor både den tidlige og den seneste fase af koldkrigsperioden er repræsenteret. De militære installationer over jorden, herunder de klare rumdannende strukturer i missil anlæggets volde og veje, indgår i et bemærkelsesværdigt og kontrastfyldt samspil med Stevns Klints storslåede natur.”

Endvidere fremhævedes det at:

”Stevnstfort er et markant vidnesbyrd om Danmarks geopolitiske placering i koldkrigstiden og om dansk udenrigs- og forsvarspolitik i samme periode. Anlægget giver desuden et værdifuldt indblik i den teknologiske udvikling inden for bl.a. våben, overvågning og kommunikation og i forholdene for de tusindvis af marinesoldater, der har aftjent deres værnepligt i Stevnstfort.”

Det Særlige Bygningssyn tiltrådte uden yderligere bemærkninger Kulturstyrelsens indstilling og indstillede den 25. maj Stevnstfort til fredning. Fredningen sendtes herefter i høring frem til 12. september.

Efter ønske fra Stevns Kommune udarbejdede museet et høringssvar til Det Særlige Bygningssyns indstilling. Museets notat redegjorde for museets bevarings- og udviklingsprincipper for fortets fremtidige bevaring og drift. Stevns Kommune tilsluttede sig museets notat og indgav dette som sit høringssvar i september 2012.

Det særlige bygningssyn tilsluttede sig Stevns Kommunes og museets anbefalinger og principper i sin endelige fredningsbestemmelse, som blev underskrevet af kulturministeren den 17. november. Kulturstyrelsen meddelte ved skrivelse af 19. november Stevns Kommune, at kulturministeren har tiltrådt Det Særlige Bygningssyns indstilling om bygningsfredning af Stevnsfort med mellemliggende arealer:

”Kulturstyrelsen har besluttet at frede Stevnsfort (1953-55 af ingeniørfirmaet Rasmussen & Schiøtz, ombygget 1982-84) bestående af det underjordiske anlæg med nedgangsbunkeren og alt nagelfast inventar, hovedbatteriets to kanontårne, alle øvrige overjordiske installationer i form af bl.a. lyskanon, radiobunker, ventilationshætter, ildlederperiskop, standplads til lyslederpost, garagebygninger, voldanlæg og vejsystem, helikopterlandingsplads, museets velkomstbygning (tidl. missilklargøringshal), trådhegn omkring og på området samt det omgivende areal på matriklerne 26a, 26i, 26m, 27a, 27b og 27c, Ll. Heddinge By, Ll. Heddinge, Korsnæbsvej 60, 4673 Rødvig Stevns, Stevns Kommune”

Fredningen af Stevnsfort var en væsentlig begivenhed for museet og for de mange, som i tidens løb har arbejdet for bevaringen og formidlingen af fortet, idet fredningen giver vished for, at fortet nu også er sikret for de kommende generationer.

Fredningen vakte en stor opsigt i offentligheden og i pressen, og meddelelsen fik en omfattende pressedækning i trykte og elektroniske medier såvel lokalt som nationalt.

Museet har videreført sin dialog med Stevns Kommune om udmøntning af plejeplanen for Koldkrigsmuseum Stevnsfort i henhold til fredningsbestemmelsen af Stevnsfort. Den eksisterende plejeplan har vist sig tilstrækkelig og vil nu i dialog med Danmarks Naturfredningsforening og Stevns Kommune blive omsat i en 10-årig handlingsplan for fortets område.

Arbejdet med sikring af Stevnsfort er fortsat med en række forbedringer af fortets tekniske installationer, hvilket har medført et bedre klima i undergrunden kombineret med et lavere strømforbrug.

En affugter blev udskiftet som følge af slitage i fortets pjece 1.

Der blev gennemført en større renovering af publikumsarealerne i Velkomstbygningen på Koldkrigsmuseum Stevnsfort, idet bygningen begyndte at vise nedslidning efter fire hårde sæsoner. Ved renoveringen er der i højere grad lagt vægt på at kunne håndtere de mange besøgende.

Fibernet blev indlagt til Koldkrigsmuseum Stevnsfort som et sponsorat fra SEAS-NVE.

6.4 BYGNINGER – HASLEV MUSEUM

Vedligehold af Haslev Museum varetages af ejeren, Faxe Kommune. Mindre vedligeholdsopgaver varetages af Østsjælland Museum.

Faxe Kommune har klippet den kraftigt voksende vedbend, der nedbryder bygningens mur til havesiden. Kommunen har også renoveret bygningens facade mod gaden, hvor puds og bygningsdekoration var faldet ned.

Hoveddøren, en dobbeltfløjet kassettedør, er isoleret indvendigt for at mindske trækgener og forbedre klima.

Til forbedring af adgangsforhold er opsat lyssensor ved indgang til museet og etableret mobil handicaprampe.

6.5 BYGNINGER – RASMUS SVENDSENS SKOLE

Rasmus Svendsens Skole er kalket to gange for at sikre en gedigen overflade. Trekantgavl mod syd er rensat og malet. Vinduerne er kittet og malet med linolie.

Der er taget kontakt til Faxe Kommune for at opnå planning af levende hegn som afskærmning mellem den fredede bygning og Royal Unibrew.

Bygningen har været besigtiget af konsulent fra Kulturstyrelsen ifb. med forestående fredningsgennemgang, hvor bygningen opretholdt sin fredede status.

Da bygningen ikke længere indgår i sit oprindelige kulturmiljø og på grund af placeringen, kan den kun vanskeligt anvendes til formidling. Der er derfor taget kontakt til Frilandsmuseet under Nationalmuseet med henblik på at undersøge mulighederne for at indlemme bygningen i deres samling. En eventuel flytning vil kræve tilladelse fra Kulturstyrelsen.

6.6 BYGNINGER – LL. HEDDINGE RYTTERSKOLE

Vedligehold af Ll. Heddinge Rytterskole varetages af ejeren, Stevns Kommune. Stevns Kommune har kittet og malet bygningens vinduer og repareret to gavlvinduer, hvis bundstykker var rådne. Hele bygningens facade er blevet kalket.

Bygningen har været besigtiget af konsulent fra Kulturstyrelsen ifb. med forestående fredningsgennemgang, hvor bygningen opretholdt sig fredede status.

6.7 BYGNINGER – MANDEHOVED/STEVNS NATURCENTER

Bygningerne på Mandehoved vedligeholdes løbende, så de fortsat fremstår indbydende for gæster. Ligeledes har selve naturcenterbygningen fået nogle forbedringer. En større vedligeholdelsesopgave var udskiftning af loftsplader i gymnastiksalen, hvilket Stevns Kommune har stået for.

Personalet på Stevns Naturcenter med Jes Johnsen som hovedansvarlig har renoveret trappeopgangen ved indgangen i sydgavlen. Et depot er blevet opbygget, og rumdelere og opslagstavler er blevet renoveret, hvilket samlet set har givet naturcenteret en mere præsenteabel fremtræden. Endvidere er et køkkenmodul med skabe og bordplade blevet sat op i personalets frokoststue.

7. INVENTAR OG MATERIEL

Museet største udgifter til inventar og materiel gælder indkøb af it-udstyr. Udstyret indkøbes til såvel fornyelse af materiel til det faste personale og tillige til de mange nye projektansatte.

Der er i tilknytning til lanceringen af Kalklandet blevet etableret WIFI hotspots på Stevns Museum og på Koldkrigsmuseum Stevnsfort. Disse WIFI hotspots gør det muligt for besøgende frit at kunne downloade Stevns Klint App.

I forbindelse med renovering af køkken på Stevns Museum er indkøbt nye køkkenelementer.

Til de nye undervisningslokaler på Koldkrigsmuseum Stevnsfort er indkøbt inventar.

Til gæster på Koldkrigsmuseum Stevnsfort er indkøbt kaffeautomat med møntindkast.

8. ORGANISATION

Museets bestyrelse har afholdt fire bestyrelsesmøder og et temamøde om standarder og strategi.

Museets bestyrelse består af ni medlemmer.

Valgt af museumsforeningen:

Jens Carl Jørgensen (formand)
Inger Andersen (medlem af forretningsudvalg)
Poul Christiansen (medlem af forretningsudvalg)
Martin Steen Andersen
Hans Jørgen Lund Jensen
Lars Asserhøj
Tus Eskjær Rantorp

Kommunalt udpegede:

Bjarne Østergaard Rasmussen (Stevns Kommune)
Martin Hillerup (Faxe Kommune)

Desuden har bestyrelsen en suppleant valgt af museumsforeningen, Tine Nygaard (fra april).

Bestyrelsen har i 2012 afsluttet en gennemgang af museets ledelse på baggrund af "Anbefalinger for god ledelse af selvejende kulturinstitutioner" (Kulturministeriet, 2011).

Resultatet af drøftelserne er nu samlet i konklusioner om dels fastholden af praksis, som ikke er i overensstemmelse med "Anbefalingerne", dels ændring af praksis i overensstemmelse med samme anbefalinger.

9. PERSONALE

9.1 PERSONALEOVERSIGT

Ledelse

Museumsdirektør (geolog, ph.d.) Tove Damholt

Forskning og formidling

Museumsinspektør (historiker) Thomas Tram Pedersen (til 30/11)
Overinspektør (historiker) Thomas Tram Pedersen (fra 1/12)
Museumsinspektør (geolog, ph.d.) Jesper Milàn
(forældreorlov 2/1-31/1+29/11-13/12)
Museumsinspektør (etnolog) Helle Ålsbøl
Museumsformidler Dorthe Godsk Larsen
(barselsorlov 25/1-31/10)
Naturvejleder (zoolog) Sara Gelskov
Naturvejleder afløser/barselsvikar Katrine B. Holck (1/1-31/10)
Naturvejleder (biolog) Kirsten Føns
(barselsorlov 1/1-28/6)
Biolog (fleksjob) Kirstine Østergaard
Registrator (fleksjob) Charlotte Benzon
Museumsassistent/turleder (30 timer) Vagn Aage Andersen
Kommunikationsmedarbejder Ingeborg Kofoed Brodersen

Administration og teknisk drift

Administrationsleder (32 timer) Ilse Sørensen
Bogholder (13 timer) Yvonne Pedersen
Kontorassistent Karina Maimann Madsen
Kontorassistent (fleksjob) Linda Jørgensen
Museumsassistent Inger Olsen (til 30/11)
Registrator Inger Olsen (fra 1/12)
Museumsassistent/kustode (fleksjob) Anette Hristogiannis
Forvalter Jes Johnsen
Teknisk driftsansvarlig Jeffrey Fehler
Serviceleder Lars Henriksen
Museumsassistent (fleksjob) Katrine Villadsen
Servicemedarbejder (fleksjob) Ole Lykkegaard
Museumsassistent (fleksjob) Lone Hee Thomsen (fra 1/12)
Servicemedarbejder (fleksjob) Jan Lindquist (17/4-20/12)

Projektansatte

Etnolog Naomi Pinholt (01.01-15.03).
Geolog Thomas Hansen (16.01-29.02) ansat til registrering.
Museumsformidler, geolog Johanne Schmith (16.01-15.05) ansat i skoletjenesteprojekt.
Christine Bernberg (01.04-31.10).
Geolog Jan S. Adolfssen (01.05-31.07) ansat til forskningsprojekt om hvirveldyr.
Anders Ø. Knudsen (18.09-18.11) til udarbejdelse og redigering af indhold til Stevns Klint+.
Historiker Tine Jensen (1.12-) til udarbejdelse af indhold til Historisk Atlas.

Virksomhedspraktik/beskæftigelsesordninger

Virksomhedspraktik/løntilskud Kathrine Monsrud Ekelund (fra 15.9)
Virksomhedspraktik/løntilskud Kirsten Eline Andreasen (19.01-30.06)

Asylansøger i ekstern praktik (10 t)
Virksomhedspraktik
Virksomhedspraktik
Virksomhedspraktik
Virksomhedspraktik/løntilskud

Frank Baafi (1.1-31.12)
Kjartan Barslev-Larsen (23.4-3.5)
Yvonne Lynge (29.5-15.6)
Knud-Erik Jensen (11.6-29.6)
Lone Hee Thomsen (1.3-30.11)

Erhvervspraktik
Erhvervspraktik
Erhvervspraktik

Jonas Haagen Paulsen (23.4-27.4)
Nikita Bigum Buhl (5.11-9.11)

Timelønnede
Frontpersonale

Annika Bornebusch
Christine Bernberg
Dorrit Strøm Hansen
Dorthe Bang
Erik Rønholt
Ida Rasmussen
Jerrie Crawford
Jette Bernhøft
Jonas Elberg Olsen
Katrine Sofie Nielsen
Lis Ahrenkiel
Lissi Nielsen
Lotte Albret
Margit Fog Andersen
Merete Stentoft Jensen
Randi T Hansen
Tine Jensen

Museumslærere (Ll. Heddinge Rytterskole) Hanne Findsen

Guider Koldkrigsmuseum Stevnfort

Anders Østerby Knudsen
Arvid Lendal Jørgensen
Bjarne B. Purup
Christine Bernberg
Hans Henrik Johansen
Jerrie Crawford
Jørn Due
Kaj Ove Poulsen
Kristian Kanstrup Christensen
Kristian Bunk Clemensen
Kurt Dyring
Lea Thaves-Warnsdorf
Lotte Albret
Ole Pedersen
Ove Birger Bundgaard
Peter Deibjerg Rasmussen
Rasmus Wickmann
Steen Drews
Tom Gundtofte-Bruun
Villy Petersen
Aase Schioldan
Emma Johanne Sørgaard
Cæcilie Stougaard

Guider Faxe Kalkbrud

Randi Johansson

	Bo Rasmussen Dorthe Pedersen Margit Fog Andersen Jakob Walløe Hansen
Guider Stevns Klint	Helle Merethe Jørgensen
Omvisere Stevns Museum	Tine Jensen
Omvisere Geomuseum Faxe	Erik Rønholt
Medhjælp til aktiviteter	Erik Rønholt Jette Bernhøft Katia Keis Hansen Merete Stentoft Jensen Tine Jensen
Medhjælp til Naturvejleder Faxe	Tine Jensen Line Raft Calum Margit Fog Andersen
Forskningsassistent	Bo W. Rasmussen (geolog)

Øvrige personaleforhold

Strategiseminar 12. og 13. november på Menstrup Kro. Deltagere: Tove Damholt, Thomas Tram Pedesen, Jesper Milàn, Helle Ålsbøl og Ilse Sørensen. På seminaret blev museets arbejdsplan evalueret og handleplan for 2013 behandlet i lyset af en indledende omverdensanalyse.

Uniformer til hele organisationen er blevet lavet hos Sjællandske Erhvervsbeklædning i Faxe. Der er påsyet vores nye logo. Uniformerne er til frontpersonale, guider samt inspektører og naturvejlederne.

Personaletur

Museet afholdt personalearrangement for alle ansatte den 7. december som optakt til museets julefrokost. Turen gik til Gjorslev Gods, hvor vi fik en sprudlende omvisning ved Jesper Jørgensen.

9.2 FRIVILLIGE

2012 var et særligt år for frivillige ved Østsjælland Museum. Som tidligere har frivillige ydet en stor indsats inden for bevaring og ved afholdelse af arrangementer, men i 2012 modtog hele to frivillige priser for deres indsats.

Alice Rasmussen er tildelt Mary Anning prisen. Mary Anning prisen uddeles hvert år af det internationale The Palaeontological Association, til en amatørgeolog, der har ydet et ekstraordinært bidrag til forskningen. Prisen blev overrakt i Dublin den 16. december.

Hans Verner Poulsen er tildelt Stevnsprisen 2012 af Stevns Kommune den 6. december for sin indsats for Stevnsfort. Prisen gives til personer, der har gjort sig særligt bemærket eller har gjort en ekstra indsats for forenings- eller kulturlivet på Stevns.

Østsjælland Museum har i begge tilfælde indstillet de frivillige til priserne og er stolte af, at også omverdenen ser og anerkender betydningen af frivillige i museernes arbejde.

De frivillige på Koldkrigsmuseum Stevnstfort har igen i år ydet en stor og helt uvurderlig indsats. De to faste grupper er aktive:

I Søværnsgruppen er registreret 7 aktive frivillige, der har lagt 1.721 timer på Koldkrigsmuseum Stevnstfort, hvilket er en stigning i forhold til 2011. Leder af Søværnsgruppen er Hans Verner Poulsen.

I LUFTVET er registreret 23 frivillige, hvoraf 21 har lagt 845 timer på Koldkrigsmuseum Stevnstfort, hvilket er en stigning på 100 timer i forhold til sidste år. Leder af LUFTVET er H. Thuesen, mens den daglige planlægning udføres af Villy Petersen.

Søværnsgruppen arbejder hver tirsdag. LUFTVET mødes som hovedregel den første tirsdag i måneden og sidste weekend hver måned. Oven i disse faste arbejdsdage mødes flere frivillige på andre dage med særopgaver som bl.a. affugtning, opsætning af sheltre og telt, nedtagning af signalmast o.lign.

I efteråret 2011 etableredes yderligere en frivilligruppe ved Koldkrigsmuseum Stevnstfort i form af en dokumentationsgruppe. Gruppen er en del af LUFTVET, men arbejder under ledelse af Kaj Poulsen. I alt 4 frivillige mødes én dag ugentligt og arbejder med digitalisering og registrering af dokumentationsmaterialer.

Trællegruppen er fortsat tilknyttet Klintehytten ved Stevns Museum. Gruppen består af 10 personer, som i alt har brugt 835 timer til at planlægge og udføre aktiviteter i Klintehytten i skolernes sommerferie. I 2012 havde gruppen også en samarbejdsaftale med en SFO, og i den forbindelse havde pædagoger og børn syet dragter, så de kunne deltage i og selv være del af formidlingen. Leder af trællegruppen er Annette Rønnow.

Lokalhistorisk Forening i Faxe Kommune støtter Haslev Museum. Ca. 20 af foreningens medlemmer udfører frivilligt arbejde på Haslev Museum, især i forbindelse med Haslev Kulturnat. Et par af de frivillige arrangerer hvert år også Håndarbejdets Dag og Kniplingens Dag på Haslev Museum.

På Geomuseum Faxe har vi i 2012 som tidligere år haft stor glæde af den store indsats fra Alice Rasmussen og Leif Rasmussen.

9.3 ARBEJDSMILJØ

Arbejds miljøarbejdet prioriteres højt på Østsjællands Museum dels gennem det formaliserede arbejde og dels gennem en konsekvent opmærksomhed omkring emnet.

Museets sikkerhedsorganisation er sammensat for at dække alle museets fysiske enheder samt fagområderne kontor og værksted.

Ledelsesrepræsentant: Tove Damholt

Inger Olsen er sekretær for sikkerhedsorganisationen og udfører i praksis en væsentlig del af sikkerhedsarbejdet herunder f.eks. sikkerhedsdatablade, APV mv.

Sikkerhedsrepræsentanter:

Inger Olsen	Kontor Stevnstfort og Kontor Stevns Museum
Jeff Fehler	Værksted Stevnstfort
Jes Johnsen	Værksted Stevns Museum Haslev Museum Stevns Naturcenter Geomuseum Faxe

Ud over de formelt udpegede repræsentanter, tilstræbes det, at der på hver fysisk adresse er mindst en medarbejder med sikkerhedsuddannelse, således at disse medarbejdere er kvalificerede til at indgå i en dialog med sikkerhedsgruppen og er særligt kvalificerede i forhold til at være opmærksom på arbejdsmiljø.

Udover sikkerhedsgruppen har følgende ansatte på Østsjællands Museum pt. sikkerhedsuddannelsen: Jesper Milån, Thomas Tram Pedersen og Lars Henriksen.

Arbejds miljøarbejdet er udvidet til også at indeholde en årlig arbejds miljødrøftelse med bl.a. udpegning af særlige fokusområder og evaluering af arbejdets organisation og emner jf. Arbejdstilsynets guide om årlige arbejds miljødrøftelser.

En ny arbejdspladsvurdering (APV) blev i starten af 2012 udarbejdet for alle museets afdelinger baseret på en skriftlig kortlægning af museets arbejds miljøproblemer gennem inddragelse af alle ansatte samt repræsentanter for alle frivilligrupper. Handleplaner udarbejdet som led i arbejdet med arbejdspladsvurdering opdateres løbende og gennemgås systematisk ved sikkerhedsmøder.

Der tilbydes løbende kurser i førstehjælp og brandslukning. Alle ansatte på Koldkrigsmuseum Stevnsholm sikkerhedsuddannes, inden de starter egne omvisninger eller andet selvstændigt arbejde. Dette gælder såvel timeansatte, frivillige som fastansatte.

9.4 KURSER / SEMINARER / ÅRSMØDER / KONFERENCER

Museets personale deltager løbende i møder og seminarer for at sikre opdatering af information, samarbejde og faglig opkvalificering og tilbydes løbende deltagelse i relevante kurser.

Tove Damholt er tilmeldt Diplomuddannelse i Leisure Management udbudt af Organisationen af Danske Museer. Uddannelsen er normeret til et årsværk fordelt over to år. I 2012 blev fem moduler gennemført: Økonomisk drift og styring, leisureindustri og metode, afsætningsøkonomi, ledelse og forretningsforståelse, ledelse og filosofi, således at kun hovedopgaven udestår.

Driftsmedarbejdere Jes Johnsen og Lars Henriksen har taget kørekort til gaffeltruck (30. januar – 7. februar 2012)

Dato	Deltager	Kursus/møde/konference
04.02.12	Helle Ålsbøl	Inspirationsdag om kommune- og lokalplanlægning, afholdt af Landsforeningen for bygnings- og landskabskultur.
24.03.12	Tove Damholt	Årsmøde Dansk Geologisk Forening
28.– 30.03.12	Kirstine Østergaard	Naturvejlederårskonference
15.-16.05.12	Ole Lykkegaard, Lars Henriksen, Helle Ålsbøl	Kursus om Katastrofehåndtering, Konservatorernes Efteruddannelse
28.-30.06.12	Tove Damholt	UNESCO verdensarvsmøde Skt. Petersborg (36th session of the Committee)
04.09.12	Tove Damholt, Thomas Tram Pedersen	Orienteringsmøde om forskning på museerne. Kulturstyrelsen.
14.09.12	Thomas Tram Pedersen	Deltagelse i åbningen af Oplevelsescenter Vestvolden i Ejbybunkeren
20.09.12	Helle Ålsbøl	Studietur til Halsnæs Kommune: Stålsat Kulturarv
20.09.12	Erik Rønholt og Helle Ålsbøl	Fortælling om C.F. Tietgen i Politikens Hus
01.10.12	Helle Ålsbøl	Kursus håndtering af skimmelsvamp, Teknologisk Institut
14.10.12	Thomas Tram Pedersen	Deltagelse i indvielse på Koldkrigsmuseum Langelandsfort
21.10.12	Thomas Tram Pedersen	Fremlæggelse for DMU, Stevnsholm Kommune om informationsskærme
24.-28.10.12	Tove Damholt	Studietur London
29.10.12	Helle Ålsbøl, Sara Gelskov	Faxe Kommunes kulturkonference
31.10.12	Tove Damholt, Kirstine Østergaard, Kirsten Føns, Vagn Aage	Skandinavisk Jurakalk: Netværksmøde

	Andersen, Helle Ålsbøl	
08.-09.11.12	Tove Damholt, Helle Ålsbøl, Thomas Tram Pedersen	Kunst-, natur- og kulturhistorisk årsmøde, Organisationen af Danske Museer. Kolding
19.-20.11.12	Kirstine Østergaard, Kirsten Føns	Baltic Flyways seminar om trækfugle, Fernern.
26.-27.11.12	Charlotte Benzon	ODM: Workshop/Kursus i Regin
16.-18.12.12	Tove Damholt, Alice Rasmussen, Leif Rasmussen	Paleontological Association 56th Annual Meeting, Dublin

Stevns Naturcenter har sammen med naturvejleder Sara Gelskov afholdt en intern workshop med det formål at integrere kridt og kalk (brænding af kalk, mørtelfremstilling, byggeforsøg samt fremstilling af skolekridt) i undervisningstilbuddene. Deltagere Vagn Aage Andersen, Helle Ålsbøl, Johanne Schmith, Kirsten Føns, Sara Gelskov, Katrine Bruhn Holck og Kirstine Østergaard.

9.5 MEDLEMSKAB AF BESTYRELSER M.V.

Bestyrelsesformand Jens Carl Jørgensen
Styregruppen for Stevns Klint Verdensarv

Bestyrelsesmedlem Bjarne Østergård Rasmussen
Medlem af styregruppen for Stevns Klint Verdensarv

Museumsdirektør Tove Damholt
Formand for Kulturstyrelsens Faglige råd for Naturhistorie
Medlem af Kulturstyrelsens Fællesråd
Medlem af fagligt råd i Kulturaftale Storstrøm
Medlem af SAML (museumsledere i Kulturregion Storstrøm)
Medlem af styregruppen for Stevns Klint Verdensarv
Medlem af projektgruppe for Stevns Klint Verdensarv
Medlem af følgegruppe for Naturvejlederen Faxe
Medlem af Dansk Geologisk Forening

Overinspektør Thomas Tram Pedersen
Medlem af styregruppen i Kulturstyrelsens projekt "Den Kolde Krigs Bygninger"
Konsulent for Kulturarvsstyrelsen omkring den Kolde Krigs bygningsarv
Historisk og museumsfaglig rådgiver for Beredskabsstyrelsen
Historisk konsulent for Danmarks Radio på programserien "Danmark i Den Kolde Krig"
Medlem af arbejdsgruppen under Åbne Samlinger
Medlem af arbejdsgruppe under Danske Hærhistoriske Museer
Museets repræsentant i International Cold War Initiative
Medlem af styregruppen for Closed Cities and Sites under Arkitektskolen, Århus Universitet

Museumsinspektør Jesper Milàn
Medlem af redaktionskomiteer:

- New Mexico Museum of Natural History and Science Bulletin
- Palaeogeography, Palaeoclimatology, Palaeoecology
- Bulletin of the Geological Society of Denmark (fagredaktør på palæontologi)

Medlem af Society of Vertebrate Paleontology
Medlem af Dansk Geologisk Forening
Medlem af The Paleontological Association

Museumsinspektør Helle Ålsbøl
Medlem af styregruppen for ABM Kulturaftale Storstrøm, repræsentant for Faxe Kommune

Medlem af brugergruppen Stevns Fyrcenter
Medlem af arbejdsgruppen Haslev Kulturnat

Museumsformidler Dorthe Godsk Larsen

Medlem af Organisationen Danske Museers (ODM) arbejdsgruppe for Internationalt formidlingsseminar 2013 + 2014

Medlem af bestyrelsen i Foreningen af Museumsformidlere i Danmark (MiD)

Naturvejleder Kirsten Føns

Medlem af projektgruppe for Stevns Klint Verdensarv

Medlem af regionalt netværk for naturparker, Region Sjælland

Medlem af Grønt råd Stevns Kommune

Medlem af Naturvejlederforeningen og deri naturvejledernetværket på Sjælland

Naturvejleder Sara Gelskov

Medlem af følgegruppe for Naturvejlederen Faxe

Medlem af Faxe Naturråd

Medlem af arbejdsgruppen i Naturrum Præstø Fjord

Medlem af udvidet interessentgruppe Naturpark Præstø Fjord.

Medlem af naturvejledernetværket på Sjælland